

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2001. évi költségvetésének teljesítése

I. A költségvetés egyenlegének alakulása

A Nyugdíjbiztosítási Alap (a továbbiakban Ny. Alap) 2001. évi költségvetésének bevételi és kiadási főösszegét a költségvetési törvény egyaránt 1.117.170,0 millió forintban határozta meg, így a költségvetés – igazodva az államháztartási törvény előírásaihoz – nulszaldóval tervezett.

A 2001. évi LXXV. törvény 31. §-a módosított számos előírányt és megváltoztatta a bevételi és kiadási főösszeget. Ezen összegek nagyságát 1.173.755,0 millió forintban határozta meg. A bevételek 1.176.589,8 millió forintot tettek ki, a kiadások nagysága 1.175.121,5 millió forint volt, így A Ny. Alap a 2001. évet 1.468,3 millió forinttal zárta.

II. A költségvetés feltételrendszerének rövid értékelése

A költségvetés teljesítését közvetlenül befolyásoló makrogazdasági feltételek több ponton eltértek a költségvetés előirányzatainak tervezésénél figyelembevett adatoktól.

A bevételek meghatározó hányadát képező járulékbévételek alakulását döntően befolyásolta a nemzetgazdasági szinten képződő bruttó keresettömeg változása. Ennek 2001. évre tervezett értéke 11,6%, a tényleges növekedés azonban 18,4% volt. A közel 7,0 százalékpontot kitevő különbség tükröződik a járulékbévételek eredeti előirányzatainál jóval nagyobb teljesítésekben.

A járulékbévételek további lényeges tényezője a foglalkoztatottak (járulékfizetők) számának alakulása. A tervezés mintegy 1,8%-os foglalkoztatotti létszámnövekedést vélelmezett, azonban a tényleges, az előző évhez viszonyított növekedés csak 0,3% volt.

A nyugdíjemelés mértéke, valamint a nyugdíjak reálértékének alakulása szempontjából fontos szerepet játszott a fogyasztói árindex és a nettó átlagkereset változása. Az előbbi tervezett nagysága 6,0%, a tényleges érték 9,2% volt, a nettó átlagkeresetek esetében az előző évhez viszonyított növekedés 16,2%, ami mintegy 7,6 százalékponttal haladta meg a tervezett értéket.

A járulékfizetési rendszer legfontosabb sajátosságai a következők voltak:

A munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék mértéke a 2000. évi 22%-ról 20%-ra csökkent. A biztosított (egyéni) járulék mértéke változatlanul 8% maradt, ebből a magánnyugdíjpénztári tagok a nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetére a 2000. évhez hasonlóan 2%-kal járultak hozzá. A nyugdíj járulékfizetési kötelezettség alá tartozó jövedelmek összegének felső határa

változott, az egy napra jutó érték 5.520,0 forintról 6.020,0 forintra növekedett.

III. A Ny. Alap bevételeinek alakulása

A bevételi főösszeg teljesítése 1.176.589,8 millió forint. A továbbiakban az elemzés viszonyítási alapja a módosított előirányzat.

A bevételi főösszeg az előző évinél 17,3%-kal, a kiadások viszont mindössze 15,1%-kal magasabbak. Az adott évi egyenleg jóval kedvezőbben alakult a 2000. évi 17.782,5 millió forintos hiányhoz képest.

A nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevételek (1.174.063,6 millió forint) 1,6%-kal meghaladták a nyugdíjbiztosítási ellátások kiadásait (1.155.319,0 millió forint). A bevételi összegen belül a járulékbételek és hozzájárulások aránya (1.005.732,4 millió forint) 85,0% volt. 2000. évben a járulékbételek nagyobb arányt képviseltek az ellátások fedezetére szolgáló bevételek főösszegén belül (91,3%), ennek ellenére a bevételek kisebb fedezetet nyújtottak a kiadásokra (99,4%). Míg a nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevételek 18,0%-kal, addig a nyugdíjbiztosítási ellátások kiadásai csak 15,5%-kal haladták meg az előző évben teljesült összegeket. A bevételek nagyságrendjére nagy hatással volt a munkáltatói járulék mértékének módosítása 22%-ról 20%-ra, illetve a bruttó átlagkeresetek 18,0%-os emelkedése (103.558,0 forint). Hozzájárult a központi költségvetésben tervezett pénzeszközátadás 51.780,3 millió forintban realizálódott teljesítése (az előirányzatban meghatározott összeg 83,3%) is. Mindezt figyelembe véve jelentős bevételi növekedés következett be a 2000. évhez képest.

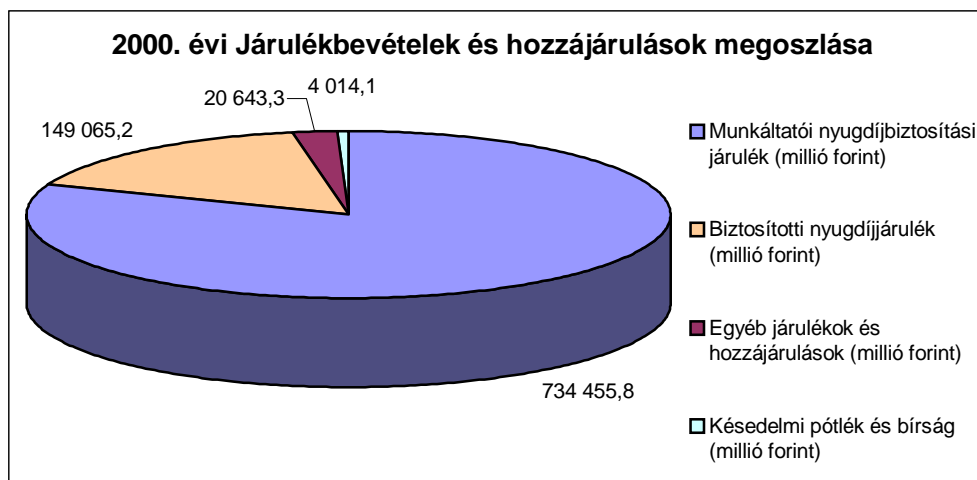
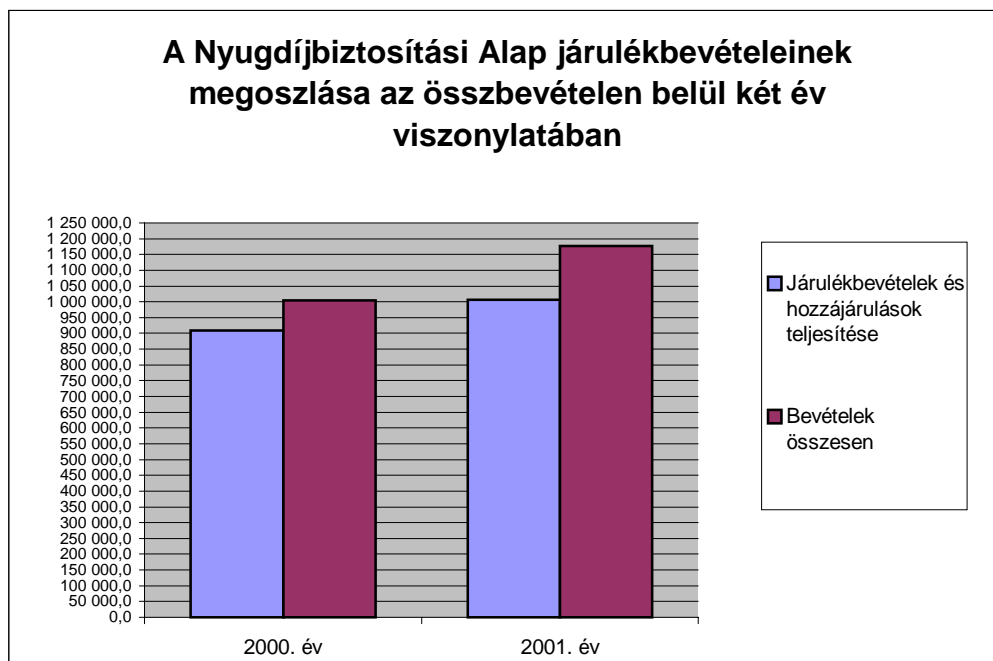
A Ny. Alap bevételi főösszege teljesülése 1.176.589,8 millió forint volt, mely a módosított előirányzat 1.173.755,0 millió forintját 0,2%-kal lépte túl. A 2.834,8 millió forint bevételi többlet a nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevételek, a vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek, valamint a működési célú bevételek túlteljesítéséből tevődik össze.

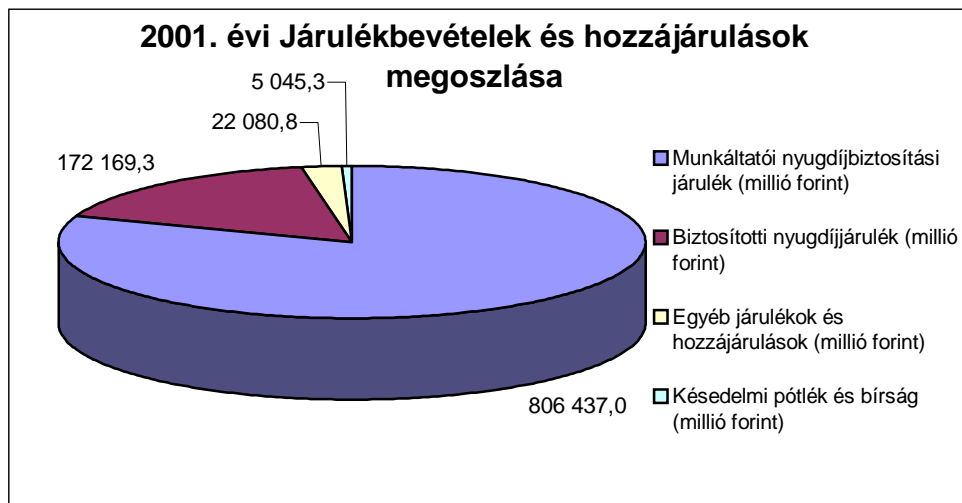
A bevételek jelentős részét a nyugdíjbiztosítási ellátások fedezetéül szolgáló bevételek összege adta (99,8%), mely 1.174.063,6 millió forintban realizálódott, azaz 0,1%-kal haladta meg az előirányzott 1.172.696,0 millió forintot.

Ezen belül az egyes tételek a következőképpen alakultak.

A bevételi főösszegben döntő aránnyal bíró járulékbételek és hozzájárulások összegei 1.005.732,4 millió forintban, az előirányzat 101,0%-ában realizálódtak, ami az előző év időszakát tekintve

(908.178,4 millió forint) 110,7%-os teljesítésnek felel meg. A több mint 10%-os emelkedés oka a bruttó keresettömeg kiáramlásának növekedése, melyben szerepet játszik a minimálbér 25.000,0 forintról 40.000,0 forintra történő növelése, valamint a Köztisztviselői törvény által meghatározott köztisztviselői béremelések. A járulékbevételek 2000. és 2001. évi megoszlását az alábbi ábrák mutatják.

1. A munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék 806.437,0 millió forintra, az előirányzat 101,5%-ban, valamint az előző év 109,8%-ban teljesült. Ez az összeg tartalmazza a költségvetési szervektől 207.564,8 millió forint, a gazdálkodó szervektől 533.858,3 millió forint, az egyéb szervezetektől 19.076,8 millió forint befolyt összeget, valamint az egyéni vállalkozók által befizetett 36.365,9 millió forint összegű bevételt. A munkanélküli ellátás után fizetett járulék összege 8.590,6 millió forint, az egyes szociális ellátásokból fizetett nyugdíjjárulék pedig 980,6 millió forint volt. (A KSH adatai alapján a munkanélküliek száma a januárban mért 247 ezer főről decemberre 232,9 ezer főre csökkent) A tételeket vizsgálva az egyéni vállalkozói befizetéseket kivéve megközelítőleg mindegyik az előirányzatnak megfelelően teljesült. Az egyéni vállalkozások befizetése esetén az előirányzott összeg (5.642,0 millió forint) 36.365,9 millió forintban realizálódott, melynek oka, hogy a vállalkozók száma január 1-től (430.031) december 31-re 468.797-re emelkedett.

2. A biztosított nyugdíjjárulék bevétele az előirányzott 175.158,0 millió forinthez képest 172.169,3 millió forintban, 98,3%-ra teljesült. A bevételek magukba foglalták az egyéni nyugdíjjárulék 137.702,2 millió forintos összegét, a magánnyugdíjpénztárok által fizetett 32.075,0 millió forint nyugdíjjárulékot, valamint a magánnyugdíjpénztárok 2.392,1 millió forint összegű átutalásait. Az utóbbi tétel 151,8 millió forint rokkantsági nyugellátást, valamint 2.240,3 millió forint pénztártagok visszalépéséből származó bevételt tartalmaz. A 2000. évben a magánnyugdíjpénztárok

1.250,0 millió forintot utaltak át, amit csak a pénztártagok visszalépéséből származó bevétel tett ki.

3. Az egyéb járulékok és hozzájárulások 22.080,8 millió forintban, az előirányzat (21.814,0 millió forint) 101,2%-ában realizálódott. Ennek tételei: megállapodás alapján fizetők járulékbevétele (1.063,5 millió forint), közteherjegy után befolyt járulék, melynek összege 76,8 millió forint, sorkatonai szolgálatot teljesítők utáni nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulék, valamint fegyveres testületek kedvezményes nyugellátásainak kiadásaihoz központi költségvetési hozzájárulás és nyugdíjbiztosítási járulék. Az utóbbi két tétel összegei 100% körül teljesültek.

4. A befolyt késedelmi pótlék, bírság összege 5.045,3 millió forint, így tehát az ez évi előirányzat (4 323,0 millió forint) 116,7%-a érkezett a nyugdíj ágazat számlájára. Ez az összeg a 2000. évi 4.014,1 millió forintot 25,7%-kal haladta meg. A késedelmi pótlék és bírság megosztásáról a központi költségvetés és a társadalombiztosítási alapok között jogszabályi előírás rendelkezik. 2000. évtől az APEH késedelmi pótlék és bírság számlájára befolyt összegből 30% illeti meg társadalombiztosítás pénzügyi alapjait, ebből a Ny. Alap 57%-ban az E. Alap 43%-ban részesül.

5. A központi költségvetési hozzájárulások teljesülése 149.868,7 millió forint volt a 160.265,2 millió forintos előirányzathoz képest

A GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők nyugdíjbiztosítási járulékát a központi költségvetés az előirányzattal megegyező mértékben, 16.773,4 millió forintban megtérítette a Ny. Alapnak. A magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására szintén 100,0%-nak megfelelő összeg, 81.315,0 millió forint támogatás érkezett a központi költségvetéstől, mely az előző évet (63.231,0 millió forint) 18.084,0 millió forinttal lépte túl.

A központi költségvetés a hiány pótlására a tervezett hozzájárulás összegét (62.176,2 millió forint) előirányzatként átadja a Ny. Alap számára, azonban a központi költségvetés terhére történő tényleges átutalásra a tényleges bevételek és kiadások alakulása függvényében kerülhet sor. Így 2001. év utolsó kincstári napján 51.780,3 millió forint, a tervezett összeg 83,3%-a teljesült, melynek átutalásával a Ny. Alap már pozitív egyenleget zárt.

6. A nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek között a kifizetések visszatérülése és egyéb bevételek kerültek elszámolásra, melyek a már korábban kifizetett, de a Ny. Alapnak visszatérítendő

ellátásokat tartalmazza. A túlteljesítést egyrészt a jogalap nélkül felvett ellátások befizetésének több, mint 210,0 millió forintos többlete, valamint a visszaérkezett ellátások végleges bevételként elszámolt összegének jelentős emelkedése okozza. A jogalap nélkül felvett ellátások megtérülésének növekedése a 2001. évben folytatott eredményesebb behajtási tevékenységből adódott.

A visszaérkezett ellátások végleges bevételként történő emelkedését egyrészt a 2001. évi több mint 15,0%-os nyugdíjmelés (a teljesítésre a központi költségvetés 11.803,0 millió forintot biztosított), illetve az elhalálozás számának folyamatos növekedése okozza. A nyugdíjmelések miatti előirányzat módosítást (2.607,0 millió forintról 16.290,0 millió forintra) figyelembe véve, így is 13,3%-kal meghaladta az előirányzott 16.290,0 millió forintot a 18.462,5 millió forint összegű teljesítés.

7. A vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek előirányzata 15,0 millió forint, mely a járuléktartozás fejében átvett vagyon értékesítése során szerepel. A bevételek a tervezett előirányzatot több mint 70,0 millió forinttal haladták meg. A vagyonelemekkel kapcsolatos bevételek alakulása az alábbi:

- Járuléktartozás fejében átvett vagyon	26,3 millió forint
- (ebből: KVI értékesítés)	25,2 millió forint
- Egyéb bevétel	
(YBL Bank megtérülés, követelés, ÁFA)	60,1 millió forint

A járuléktartozás fejében és a korengedményes nyugdíjazásból eredő tartozás fejében kapott vagyonelemekkel kapcsolatos eljárásokat az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, a Kincstári Vagyoni Igazgatóság, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár és az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság között 1999. február 11-én létrejött, majd 2000. november 30-án módosított négy oldalú megállapodás szabályozza. A megállapodás a 2001. év eleji jogszabály módosításoknak megfelelően kiegészítésre került. Ennek eredményeként már kiterjedt a követelésekre és a korengedményes nyugdíjazásból eredő tartozások fejében kapott vagyonelemekre is. A korengedményes nyugdíjazásból eredő vagyonelemek átadása a KVI-nek folyamatosan történik. Az átadásig az ONYF hasznosította bérbeadással a Berettyóújfalun lévő ingatlant.

A vagyongazdálkodás feltételei a jogszabályi előírásokhoz igazodtak.

8. A működési célú bevételek A működési célú bevételek eredeti előirányzata 1.044,0 millió forint volt, teljesítése 2.439,8 millió forint, a 2001. évi eredeti előirányzattól 1.395,8 millió forinttal tér el.

A Ny. Alaptól átvett támogatás összege 17.914,2 millió forint, mely a Köztisztviselői törvény változása miatt az illetménygazdálkodás előirányzata túlteljesülésének fedezetét is tartalmazza.

Az előirányzat, az 1.490,1 millió forint előző évi előirányzat maradvány összegével nőtt.

IV. A Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásainak alakulása

A Ny. Alap 2001. évi nyugdíjkiadásának alakulásában a végrehajtott három nyugdíjemelés meghatározó jelentőségű volt. A nyugdíjemelésre - a bázisévhez hasonlóan - a vegyes indexálás alkalmazásával került sor, de abban először érvényesült a svájci indexálás, mely az emelés évére tervezett fogyasztói árnövekedés és a tervezett országos nettó átlagkereset-növekedés 50%-os súlyozott átlagának megfelelő mértékű emelést jelentett. [1997. évi LXXXI. tv. 62. § (4)]

A nyugdíjbiztosítási ágazatban a korábbiaknál nagyobb ütemben csökkent az állományba belépők száma. Mivel a korhatár-emelés 2001-ben közvetlenül nem korlátozta a nyugdíjba-menetelt, a csökkenés elsősorban a korai nyugdíjazás igénybevételének mérséklődésével magyarázható az érintett női korosztálynál. (A létszámalakulás kérdéséről a 4. pont ad részletes tájékoztatást.)

2001-ben a Nyugdíjbiztosítási Alap nyugellátások kiadása 1.150.272,1 millió forint volt. A kiadás 55.779,1 millió forinttal, 5,1%-kal tért el az 1.094.493,0 millió forintos eredeti előirányzattól. Az 1.151.078,0 millió forintos módosított előirányzathoz viszonyítva 805,9 millió forintos, 0,1%-os volt a megtakarítás. A 2001. évi nyugellátások kiadása 154.404,8 millió forinttal, 15,5%-kal haladta meg a 995.867,3 millió forintos bázisévi kiadást. (A kiadási és előirányzati adatokat a bázisévvel összehasonlítva az 5. táblázat mutatja be.)

1. A főbb ellátáscsoportok kiadásai

A saját jogú nyugellátások 2001. évi kiadása 992.056,0 millió forint volt, 86,2%-a az összkiadásnak. Az eredeti előirányzathoz képest 54.708,4

millió forintos, 5,8%-os túllépés valósult meg. A 985.813,6 millió forintos módosított előirányzathoz képest 6.242,4 millió forintos, 0,6%-os volt a túllépés. A bázisév 855.810,7 millió forintos kiadásával összehasonlítva 136.245,3 millió forintos, 15,9%-os volt a kiadás növekedése, meghatározóan a nyugdíjemelések következményeként. 2001-ben saját jogú nyugellátásban 2 millió 76 ezer fő részesült. Az átlagos havi kifizetés meghaladta a 39.800,0 forintot, az előző évben átlagosan 34.197,0 forint kifizetés történt. (16,4%-os növekedés)

A nyugdíjbiztosítási ágazat a hozzátartozói ellátásokra 158.216,2 millió forintot fizetett ki, amely 13,8%-a az összkiadásnak. A kiadás a 157.045,4 millió forintos eredeti előirányzathoz képest 1.170,8 millió forinttal, 0,7%-kal magasabb, míg a 165.164,4 millió forintos módosított előirányzathoz képest a felhasználás 6.948,2 millió forinttal, 4,2%-kal alacsonyabb. A bázisév 139.675,8 millió forintos kiadásához viszonyítva a többletkiadás 18.540,4 millió forint volt, ami 13,3%-os növekedést jelent. A mérsékelt kiadásnövekedést - az előző években tapasztalt tendenciák folytatásaként - ebben az évben is az alapellátások száma további csökkenésének és a saját jogon szerzett nyugdíj mellett folyósított kiegészítő ellátások száma növekedésének együttes hatása idézte elő.

1. A saját jogú nyugellátásokon belül az öregségi ellátások 805.716,7 millió forintos összeggel az összes nyugdíjkiadás 70,0%-át alkották. Az eredeti előirányzathoz képest 49.272,3 millió forintos, 6,5%-os, a módosított 795.556,4 millió forintos előirányzathoz képest 10.160,3 millió forintos, 1,3%-os túllépés valósult meg. A kiadás 113.648,8 millió forinttal, 16,4%-kal haladta meg a bázisév 692.067,9 millió forintos kiadását. Öregségi ellátásban átlagosan mintegy 1 millió 664 ezer fő részesült. A nyugdíj átlagos havi összege meghaladta a 40.300,0 forintot, míg a 2000. évben 34.585,0 forintot tett ki. (Az adatokat részletesen az 1. táblázat tartalmazza.)

- A korbetöltött öregségi nyugellátások 2001. évi kiadása 727.321,1 millió forint volt. A bázisév 639.961,5 millió forintos kiadásához viszonyítva az ellátás kiadása 87.359,6 millió forinttal, 13,7%-kal volt magasabb. Az ellátásból átlagosan 1 millió 541 ezer fő részesült havi mintegy 39.300,0 forinttal, a tavalyi átlagkifizetés 33.877,0 forint volt.

- Az előrehozott öregségi nyugdíjakra 47.592,1 millió forint került kifizetésre. Ez a kiadás 18.847,1 millió forinttal, 65,6%-kal haladta meg a bázisév 28.745,0 millió forintos kiadását. Előrehozott öregségi nyugdíjat 80,5 ezer fő kapott átlagosan. Az ellátás összege havonta közel 49.300,0 forint volt, a 2000. évben ilyen címen kifizetett átlag 43.577,0 forint volt.
  - A karkedvezményes nyugellátások kiadására - a nyugdíj helyett folyósított illetmények kifizetéseivel együtt - 30.803,6 millió forintot fordított a nyugdíjágazat. A 2001. évi kiadás a bázisév 23.361,3 millió forintos kiadását 7.442,3 millió forinttal, 31,9%-kal haladta meg. Az ellátásból átlagosan 42,5 ezer fő részesült, egy havi átlaguk közelítette a 60.500,0 forintot, 2000. évben pedig 50.757,0 forint volt.
2. A rokkantsági- és baleseti rokkantsági (a továbbiakban röviden rokkantsági) ellátások kiadása 16,2%-a volt az összes nyugdíjkiadásnak. A 186.339,2 millió forintos kiadás az eredeti előirányzatot 5.436,0 millió forinttal, 3,0%-kal meghaladta, ezzel szemben a 190.257,2 millió forintos módosított előirányzathoz viszonyítva 3.918,0 millió forintos, 2,1%-os megtakarítás keletkezett. A 163.742,9 millió forintos báziskiadáshoz viszonyítva a növekedés 13,8%-os volt, ami 22.597,0 millió forint többletkiadást jelentett. Rokkantsági- és baleseti rokkantsági nyugellátást átlagosan 412 ezer fő részére fizettek 2001-ben, ellátásuk több mint 37.700,0 forint volt havonta, ezt megelőző évben 32.647,0 forint teljesült. (A kiadásokat a 2. táblázat mutatja be.)
- A korhatár feletti III. csoportos rokkantsági nyugdíjak kiadása 128.269,0 millió forint volt. A kiadás 14.684,0 millió forinttal, 12,9%-kal növekedett a bázisévhez viszonyítva. Az ellátásban részesülők átlagos létszáma 288 ezer fő volt, részükre átlagosan havi 37.200,0 forintot fizettek ki. Előző évben a kifizetés 32.109,0 forint volt.
  - A korhatár feletti I-II. csoportos rokkantsági nyugdíjakra 21.226,9 millió forintot költött a nyugdíjágazat. Ez a kiadás közel 2.000,0 millió forinttal, 10,2%-kal volt magasabb, mint a bázisévben. Az ellátásból 40 ezer fő részesült, átlagosan havi 44.300,0 forinttal. 2000. évben átlagosan 38.357,0 forint került kifizetésre.

- A korhatár alatti I.-II. csoportos rokkantsági nyugdíjak kiadása 36.843,4 millió forintot jelentett az ágazatban. A növekedés a bázisév 30.901,3 millió forintos kiadásához viszonyítva 5.942,1 millió forint, 19,2%-os volt. 84 ezer fő részesült az ellátásban, részükre a havi átlagos kifizetés 36.500,0 forintot tett ki. 2000. évben átlag 31.661,0 forintot fizettek ki.
3. Az összes ellátáson belül a hozzátartozói alapellátások kiadása 93.806,6 millió forintot tett ki, ami 8.610,3 millió forinttal magasabb a bázisévi 85.196,3 millió forintos összeghez viszonyítva. A mintegy 10,1%-os mérsékelt kiadásnövekedés arra vezethető vissza, hogy a hozzátartozói alapellátások száma - az előző évben kimutatott létszámcsökkenéshez hasonlóan - 2001-ben is közel 9 ezer fővel volt alacsonyabb, mint a bázisévben. Alapellátásban 304 ezer fő részesült havonta átlagosan 25.700,0 forinttal, előző évben pedig 22.656,0 forinttal. (A kiadásokat a 3. táblázat részletezi.)
- Az önálló ellátásként (saját nyugdíj nélkül) folyósított ideiglenes özvegyi nyugdíjak kiadása 3.737,1 millió forint volt, amely 195,1 millió forinttal, 5,5%-kal magasabb, mint a bázisév kiadása. Az ellátásban részesülők száma átlagosan mintegy 12,4 ezer fő volt. Egy ellátott havi átlagban 25.200,0 forintot kapott, ami 2000. évben 21.816,0 forintnak felelt meg.
  - A korhatár alatti állandó özvegyi nyugdíjakra 6.474,1 millió forintot fordított az ágazat, ami közelítően 449,9 millió forinttal, 7,5%-kal haladta meg a bázisév kiadását. Átlagosan mintegy 25 ezer fő részesült az ellátásból. Az egy hónapra jutó összeg 21.700,0 forint volt, ezt megelőző évben pedig 20.013,0 forintot fizettek ki.
  - A korbetöltött özvegyi-szülői nyugdíj kiadása 53.793,5 millió forint volt, 4.696,7 millió forinttal, 9,6%-kal meghaladva a bázisév kiadását. Az ellátásból részesülők átlagos száma 160 ezer fő volt. Az ellátás összege havi átlagban 28.000,0 forintot tett ki, előző évben 24.442,0 forint volt az átlagos ellátás.
  - Az árvaellátások kiadására 29.801,9 millió forintot fordított a nyugdíjágazat. A kifizetés 3.268,6 millió forinttal, 12,3%-kal volt magasabb a bázisév 26.533,3 millió forintos kifizetéséhez képest. Árvaellátást - az előző évhez hasonlóan - mintegy 107 ezer fő kapott,

egy főre vonatkozóan az átlagos kifizetés havonta 23.200,0 forintot jelentett, ami a 2000. évben 20.596,0 forintnak felelt meg.

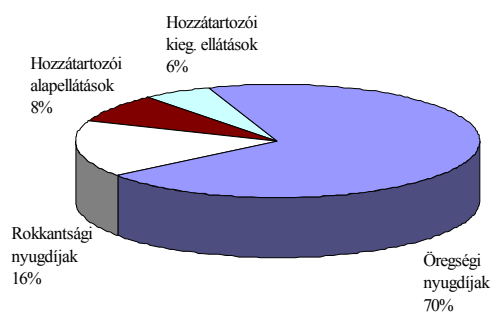
4. A hozzátartozói kiegészítő (saját jogon szerzett nyugdíj mellett folyósított) ellátások 64.409,6 millió forintos kiadása az előző évi 54.479,5 millió forintos kiadáshoz képest 9.930,1 millió forintos többletet mutatott, amely 18,2%-os növekedésnek felel meg. A kiegészítő ellátások átlagos száma 563 ezer volt. Egy ellátás átlagosan 9.500,0 forint kiegészítést jelentett havonta (előző év: 8.218,0 forint) a saját jogon szerzett nyugdíj mellett. (A fő mutatók alakulását a 4. táblázat mutatja be.)

- A hozzátartozói kiegészítő ellátások közül az ideiglenes özvegyi nyugdíj kiegészítés 8.338,9 millió forintos kiadása 847,3 millió forinttal haladta meg a bázisévi összeget. A növekedés 11,3% volt. A kiegészítések átlagos száma 26,4 ezer, az átlagos havi kiegészítés előző évben 22.389,0 forint, idén 26.300,0 forint volt.
- Az egyesített özvegyi nyugdíj kiegészítésekre 12.215,1 millió forint került kifizetésre. A bázisévhez viszonyított növekedés 1.412,8 millió forint, 13,1%-os volt. Az egyesítési kiegészítések száma 106 ezer volt, a kiegészítés havonta átlagosan 9.600,0 forintot jelentett, 1.502,0 forinttal lépte túl a 2000. évi kifizetést.
- Az együttfolyósított, 20,0%-os özvegyi nyugdíj kiegészítés 43.855,6 millió forintot tett ki. A bázisévhez viszonyított kiadásnövekedés 7.670,0 millió forint, 21,2% volt. A 431 ezer kiegészítő ellátásra átlagosan havi 8.500,0 forint került kifizetésre, mely az előző évihez képest 1.206,0 forinttal jelentett többlet.

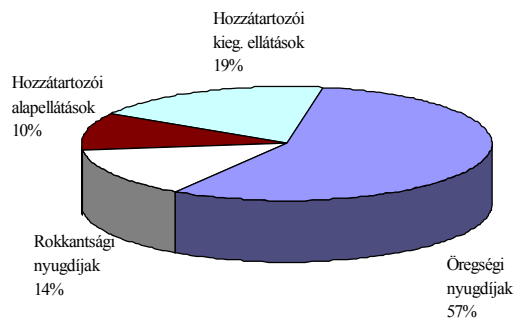
A Nyugdíjbiztosítási Alap 2001-re vonatkozó költségvetése - az előző évek gyakorlatától eltérően - már nem tartalmazott egyszeri szociális segélyekre és méltányossági nyugdíjemelésre fordítható kiadási keretet. A költségvetés elkülönített azonban 100,0 millió forintot méltányossági alapon megállapításra kerülő nyugellátásokra. Az egyes ellátások kiadási tényadatai tartalmazzák a méltányossági nyugellátások kiadását is, de számvitelileg nem különíthetők el azoktól.

A Nyugdíjbiztosítási Alapból fedezett ellátások szerkezetét és a kiadások havi alakulását a következő grafikonok szemléltetik.

A nyugdíjbiztosítási ellátások kiadásának és számának alakulása 2001-ben

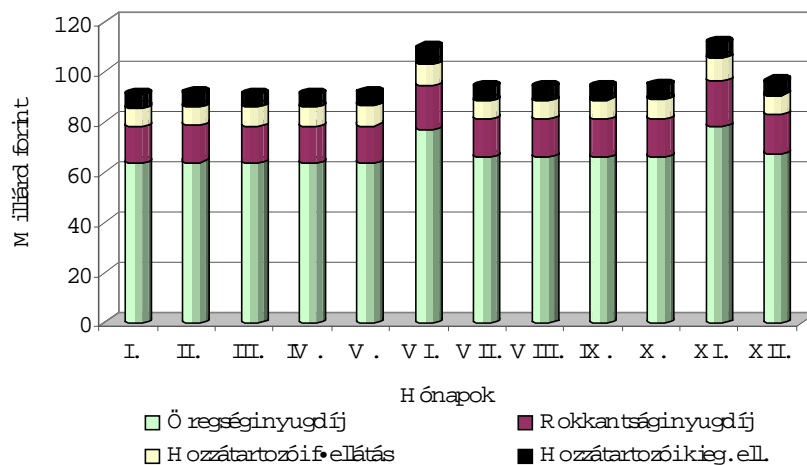

Nyugdíjkiadás

Ellátások száma

Az ellátási főcsoportok kiadásának havonkénti alakulása

2. A kiadás növekedésének tényezői

2001-ben a Nyugdíjbiztosítási Alap nyugdíjkiadása 154.404,8 millió forinttal, 15,5%-kal növekedett az előző évhez képest. A kiadás-növekedés alakításában a nyugdíjemelések mellett az automatizmusok játszottak szerepet.

A 2001. évi nyugdíjkiadás teljes növekményéhez képest a nyugdíjemelések kiadásnövelő hatása ezt meghaladó összeget, 155.300,0 millió forintot jelentett. Az emelésből eredő kiadás-növekedés éves szinten 15,6%-os volt. Ez az érték - a nyugdíjas állományból való évközi kikerülés miatt – 0,1%-ponttal alacsonyabb az egyénileg számított 15,7%-os nyugdíjemelkedésnél. A 2001. évi nyugdíjmelés részletezését a 3. pont tartalmazza.

A nyugdíjkiadás 2001. évi növekedésének összetevői

	Kiadás (Millió Ft)	Növekedés (2000=100)
2000. évi báziskiadás	995.900	
Nyugdíjmelés ¹	155.300	15,6
- januári nyugdíjmelés	99.400	
- június-júliusi nyugdíjmelés	37.400	
- november-decemberi nyugdíjmelés ²	18.500	
Automatizmusok ³	-900	-0,1
- létszámváltozás	-7.200	
- kiegészítő ellátások számának változása	1.100	
- összetétel-változás, cserélődés	5.200	
Tárgyévi nyugdíjkiadás összesen	1.150.300	115,5

¹ Az emelésekből származó kiadás-növekedés mintegy 0,1%-ponttal alacsonyabb az egyéni nyugdíjmelés 15,7%-os mértékénél.

² A nyugdíjmelés tartalmazza január-november hónapokra a 0,2%-pontos kamat visszamenőlegesen járó összegét is.

³ Az automatizmusokból 1.700,0 millió forint (0,2%) csökkenés technikai jellegű létszámkorrekció.

Az automatizmusok: a létszámváltozás, a kiegészítő ellátások számának változása, valamint az összetétel-változás és cserélődés összességében 900,0 millió forinttal, 0,1%-kal mérsékeltek a nyugdíjkiadást 2001-ben.

A 2001. évi nyugdíjas állomány létszáma az előző években tapasztalhatónál erőteljesebben csökkent. A létszámváltozás jelentős, 7.200,0 millió forint megtakarítást eredményezett a nyugdíjbiztosítási ágazatban. A 2 millió 380 ezer fős átlagos havi ellátotti létszám 18 ezer fővel volt kevesebb a bázisévi létszámhoz képest, ami 0,8%-os létszámfogyásnak felel meg. A létszámcsökkenés mind a saját jogú nyugellátások, mind a hozzátartozói alapellátások főcsoportjában megfigyelhető.

A nyugdíjas létszám alakulása szempontjából a 2001-es év fordulópontot is jelent. Az 1997-ben megkezdett korhatár-emelés és a rugalmas nyugdíjbevétel a nők számára a születési évjáratonként eltérően meghatározott korhatárhoz képest legfeljebb 5 évnyi előrehozást, korai nyugdíjazást tesz lehetővé kellő szolgálati idő esetén. Ezen folyamat részeként 2001-ben emelkedett a nők esetében az előrehozott nyugdíjazás megkívánt életkora a korábbi 55 évről 56 évre. Ez a meghatározója - a korábbi évek inkább stagnálóknak nevezhető nyugdíjas létszám-alakulásával szemben - a 2001. évi nagyobb csökkenésnek. (Megjegyezzük azonban, hogy a kimutatott 0,8%-os létszámfogyásból közel 0,2%-pontnyi csökkenés technikai jellegű, a számbavétel és elszámolás 2001. évi pontosításának eredménye; az ennek megfelelő létszám az Egészségbiztosítási Alap rokkantsági nyugdíj-kiadásában jelenik meg.)

A kiegészítő ellátások számának növekedése 1.100,0 millió forinttal növelte a Nyugdíjbiztosítási Alap nyugdíjkiadását. A bázisévi 552 ezres ellátásszám 563 ezerre emelkedett, amely 2,0%-os növekedésnek felel meg. A kiegészítő ellátások számának növekedése 1999-től egyre mérsékeltebb ütemű. A 2001. évi létszámalakulás részletes elemzését a 4. pont mutatja be.

A cserélődés, valamint az összetétel-változás együttes hatása 5.200,0 millió forintos növekedést eredményezett a nyugdíjkiadásban. A cserélődés hatásában visszafogó erőt képviselt a valorizáció és a biztosítási plafon. A degressziós szabály enyhülésével azonban a korábbi évekhez hasonlóan 2001-ben is kedvezőbb, azaz mérsékeltebb volt a degresszív beszámítás miatti nyugdíjalap csökkentés, ami fokozta a cserélődés hatását. Az

állomány cserélődésére vonatkozó részletes elemzést az 5. pont tartalmazza.

A 2001. évi nyugdíjkiadás növekedésében szerepet játszó tényezők hatását az alábbi táblázat mutatja be.

3. Nyugdíjemelés

2001-ben - a tényleges nominális folyamatoknak a tervezett értékektől való nagyobb eltérése miatt - három nyugdíjemelésre került sor.

3.1 Januári nyugdíjemelés

A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 51. §-ának (2) bekezdésben szereplő 6,0%-os fogyasztói ár-, valamint a 8,6%-os nettó átlagkereset növekedés alkalmazása mellett a 2001. évi nyugdíjemelés 7,3%-os mértékben valósult volna meg. A költségvetési törvény 51. §-ának (3) bekezdése a 7,3%-os emelésen felül - a nyugdíjak korábbi évek folyamán bekövetkezett értékvesztésének gyorsabb ütemű visszapótlására - további 3,0%-pontos emelést tett lehetővé 2001-ben. Így 2001. januárban - a 248/2000. (XII. 24.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően - a 2001. január 1. előtt már állományban lévő nyugdíjasok 10,3%-os nyugdíjemelésben részesültek. Az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege a bázisévi havi 16.600,0 forintról 18.310,0 forintra emelkedett, az árvaellátás legkisebb összege havi 15.620,0 forint lett a 2000. évi 14.160,0 forinttal szemben. Az egyesítési (a törvényben félreérthető módon együttfolyósítási) összeghatár havi 34.650,0 forintra emelkedett az előző évi 31.416,0 forintról.

A januári 10,3%-os nyugdíjemelés január hónapban 8.400,0 millió forinttal növelte a Nyugdíjbiztosítási Alap nyugdíjkiadását. A saját jogú nyugellátások esetében januárban 2 millió 77 ezer fő ellátása átlagosan 3.500,0 forinttal emelkedett. A szülő hozzátartozói ellátások emeléséből 313 ezer fő részesült átlagosan 2.200,0 forint havi összeggel. Az emelésben érintett 560 ezer kiegészítő ellátásra átlagosan 800,0 forint került kifizetésre. A januári nyugdíjemelés a kiegészítő ellátásokkal együtt 2 millió 950 ezer ellátást érintett, 2 millió 389 ezer fő részére, átlagosan 3.500,0 forinttal emelkedett.

Az emelés éves szinten mintegy 99.400,0 millió forintos kiadásnövekedést eredményezett a bázisévhez viszonyítva, ami az évközi elhalálozás, ellátás-megszűnés miatti állomány-csökkenés következtében alacsonyabb volt, mint a januári kifizetés 12-szerese.

3.2 Évközi kiegészítő nyugdíjmelés

Az év első hónapjaiban a nyugdíjmelés alapjául szolgáló makrogazdasági paraméterek gyors ütemű növekedése egy évközi, rendkívüli kiegészítő nyugdíjmelés végrehajtását is szükségessé tette. A kiegészítő nyugdíjmelés meghatározásához 8,5%-os éves fogyasztói árnövekedés és 13,1%-os nettó átlagkereset-növekedés feltételezése szolgált alapul. A 3,0%-pontos többlet-emelést is tartalmazó számítás 13,8%-os éves emelést, illetve az év elején már 10,3%-kal megemelt nyugdíjakra vonatkozóan további 3,2%-os kiegészítő emelést indokolt. A Kormány a második, kiegészítő nyugdíjmelést 3,5%-ban határozta meg a 72/2001. (IV. 24.) Kormányrendeletben. A kiegészítő emeléssel a - januári 10,3%-os emelést már magában foglaló - június havi ellátások összegét kellett megnövelni. Az első hat hónapra járó emelést a nyugdíjasok részére egyösszegű kifizetésként júniusban kellett folyósítani, júliustól pedig már havonta a 3,5%-kal megnövelt nyugdíj került kifizetésre. Az érvényes rendelkezéseknek megfelelően a második nyugdíjmelés a minimumösszegeket változatlanul hagyta. Az egyesítési összeghatár viszont - 2001. január 1-jei visszamenőleges hatállyal – 35.870,0 forintra emelkedett.

A júniusi visszamenőleges kifizetés az ágazatban 18.700,0 millió forint többletkiadást eredményezett. Az egy főre jutó átlagos kifizetés az érintettek számára 7.900,0 forintot jelentett.

A júliusi 3,5%-os nyugdíjmelés havi 3.100,0 millió forint kiadási többlettel növelte az Alap nyugdíjkiadását. A saját jogú nyugellátások közül július hónapban 2 millió 70 ezer fő részesült emelésben átlagosan 1.300,0 forinttal. A szóló hozzátartozói ellátások emeléséből 292 ezer fő részesült átlagosan 800,0 forint havi összeggel. Az emelésben érintett 575 ezer kiegészítő ellátásra átlagosan 300,0 forint került kifizetésre. A júliusi nyugdíjmelés összesen 2 millió 936 ezer ellátást érintett, az emelés 2 millió 361 ezer fő részére átlagosan 1.300,0 forint volt. Az éves szinten jelentkező, a bázisévhez viszonyított kiadásnövekedés, becsülhetően mintegy 37.400,0 millió forint.

3.3 November-decemberi kiegészítő nyugdíjmelés

Mivel a III. negyedévben már látható volt, hogy mind az árnövekedés, mind a bérnövekedés várhatóan a már módosított makro-paramétereket is meghaladja, a júliusi kiegészítő nyugdíjmelést követően egy harmadik, index-korrigáló nyugdíjmelésre is szükség volt. Ennek mértékét a Kormány a 188/2001. (X. 17.) számú rendeletében határozta meg úgy, hogy 2001. december 1-jétől 1,5%-kal kellett emelni a tárgyévet megelőző időpontban megállapított nyugellátásokat januári visszamenőleges hatállyal. A nyugdíjmelés alapját a januári és júliusi indexálás utáni nyugellátási összeg képezte. Ez az emelés sem módosította a minimumösszegeket, az egyesítési összeghatár viszont - 2001. január 1-jei visszamenőleges hatállyal – 36.410,0 forintra emelkedett.

A január-november hónapokra járó emelést november hónapban, egy összegben kellett folyósítani. Ennek összegét azonban nem 1,5%, hanem 1,7% alapulvételével állapították meg, mivel az előző év gyakorlatát követve, az utólagos kifizetésre való tekintettel 2001-ben 0,2%-pont kamat került beszámításra. Az egyszeri visszamenőleges kifizetés az ágazatban 17.100,0 millió forint többletkiadást eredményezett. A pótlólagos kiadás 2 millió 355 ezer érintett számára átlagosan 7.300,0 forintot jelentett.

A december havi ellátást 1,5%-kal megemelt összegben kapták meg a nyugdíjasok.

Az 1,5%-os nyugdíjmelésből eredően az ágazat decemberi nyugdíjkiadását 1.400,0 millió forint kiadási többlet terhelte. A saját jogú nyugellátások közül decemberben 2 millió 57 ezer fő részesült emelésben, átlagosan 600,0 forinttal. A szóló hozzátartozói ellátások emelése 298 ezer főt érintett, átlagosan 400,0 forinttal. Az emelésben résztvevő mintegy 580 ezer kiegészítő ellátásra átlagosan 100,0 forint került kifizetésre.

3.4 Nyugdíjmelések összességében

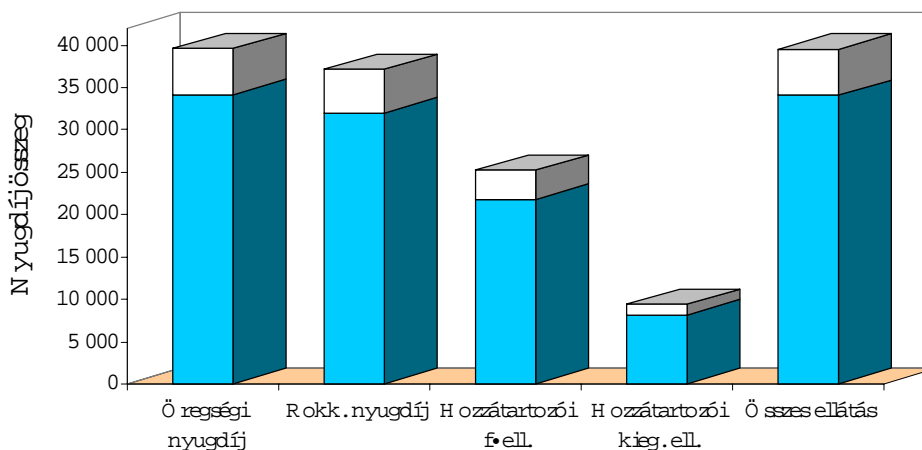
A 2001. évi emelések összességében 155.300,0 millió forint többletkiadást eredményeztek az ágazat nyugdíjkiadásában. A saját jogú nyugdíjak emelésére 134.500,0 millió forintot költött a Ny. Alap. Az emelés 2 millió 78 ezer ellátást érintett átlagosan, az átlagos emelés ellátásonként közelítően 5.400,0 forintot jelentett havonta. A szóló hozzátartozói

ellátások éves emelési kiadása 12.400,0 millió forint volt, mely 303 ezer ellátott részére került kifizetésre. Az ellátások ebben a körben átlagosan mintegy 3.400,0 forinttal növekedtek havonta. A kiegészítő ellátások emelése éves szinten 8.400,0 millió forint növekedést jelentett a nyugdíjkiadásban. Emelésben 567 ezer ellátás részesült, az egy ellátásra jutó havi átlagos kifizetés 1.200,0 forint volt.

2001. évben a januári 10,3%-os, a júliusi 3,5%-os és a decemberi - 11 hónapra vonatkozóan 1,7%-os, a 12. hónapra vonatkozóan 1,5%-os - emelés együttesen átlagosan a nyugdíjak 15,7%-os emelését eredményezte az előző évhez képest. Az emelésben részesülők decemberi nyugdíja az előző év decemberéhez viszonyítva 15,9%-os növekedést mutat. (A kamatkifizetésekkel nem érintett december/előző év decemberi index azért nagyobb 0,2%-ponttal az átlagos 15,7%-os emelésnél, mert 2001-ben az átlagot 0,2%, 2000-ben 0,4% kamat növelte.) A 2002. évi emelés bázisául a - növekedésében ugyan nagyobb, színvonalában azonban némileg alacsonyabb - decemberi nyugdíjösszeg szolgál.

A következő ábrán az ellátási főcsoportok átlagnyugdíja és a 2001. évi nyugdíjemelés átlagösszege kerül bemutatásra. A grafikon értelmezéséhez meg kell jegyezni, hogy az összes ellátás átlagába természetesen beleszámítanak a hozzátartozói kiegészítő ellátások is. Ezek a létszám növelése nélkül emelik a nyugdíjkiadást, így az összes ellátás átlaga a főellátások (öregségi, rokkantsági, hozzátartozói főellátás) átlagához képest magasabb, és közel azonos az öregségi nyugdíjak összegével.

Átlagnyugdíj és nyugdíjemelés 2001-ben

A Központi Statisztikai Hivatal gyorsjelentése alapján a 2001. évi országos fogyasztói árnövekedés 9,2%, a nettó átlagkereset éves szintű növekedése 16,2% volt. A ténylegesen megvalósult ár- és bérnövekedési indexekkel képzett 2001. évi nyugdíjmelési mutató, megnövelve a 3,0%-os emelési kiegészítéssel, 15,7%-os indexet határoz meg. Az év során végrehajtott nyugdíjmelés tehát minimálisan meghaladta a megvalósult tényleges nominális növekedési indexekből csak utólagosan megállapítható emelési szükségletet is.

4. Létszámalakulás

2001. évben - az előző évek tendenciájával azonosan - a nyugdíjak létszám- és ellátásszám alakulásának hatása megtakarítást eredményezett a nyugdíjkiadásban. A magyar népességszám jövőbeli alakulásáról készített előrejelzések azonban azt mutatják, hogy az ország lakosságának összetétele az idősebb korosztályok felé tolódik fokozatosan, így a vélhetően megnövekedő nyugdíjas létszám - a mai megtakarításokkal szemben - számottevően növeli a majdani nyugdíjkiadásokat. Mivel a népesség számának és összetételének alakulása hosszútávon is viszonylag pontosan becsülhető, a demográfiai elmozdulásokból eredő kiadásnövekedés aránylag jól tervezhető.

4.1 A demográfiai tényezők

A magyar társadalomban az elveszületések száma a 2001. évi előzetes népmozgalmi adatok alapján a 2000. évhez képest ismét - enyhe - csökkenést mutat. A KSH 2002. februári gyorstájékoztatójában a 2001. évre vonatkozó előzetes tájékoztató mintegy 97 ezer elveszületést jelez a 2000. évi 97,6 ezerrel szemben. Az 1000 lakosra vetített arányszám mindkét évben 9,7 ezrelék. A halálozások száma az 1993-as csúcshoz képest tovább mérséklődött, az 1993. évi 150 ezerrel (14,6 ezrelék) szemben 2001. évben becsülhetően 132 ezerre (13,2 ezrelék) csökkent. Mivel a születések számának mérsékelt csökkenését a halálozások számának némileg kedvezőbb alakulása ellensúlyozta, a 2001. évi népességfogyás üteme lassúbb az előző években tapasztaltakhoz képest. A 35 ezer fős népességfogyással azonban a természetes szaporodási mutató továbbra is negatív maradt.

4.2 A létszám és ellátásszám alakulása

A 2001. évi nyugdíjas állomány az előző években tapasztalhatóhoz képest erőteljesebben csökkent. A csökkenés ebben az évben a korhatár-emelés létszámvisszatartó hatásával nem indokolható, mivel az 1943-ban született nők számára 2001-ben nyílt meg a lehetőség a korhatáron történő nyugdíjba menetelre, a férfiaknál pedig a korhatár-emelés már befejeződött, így esetükben sincs olyan korosztály, amelynél a szabályos korhatáron történő nyugdíjazás korlátozva lenne.

A létszám csökkenését viszont befolyásolta az, hogy a törvényi rendelkezésekből következően a nőknél 2001-ben nem volt olyan új korosztály, amely élhetett volna az előrehozott nyugdíjazás lehetőségével. Az 1945-ben született nők ugyanis 2000-ben még 55 évesen elmehettek előrehozott nyugdíjba, viszont az 1946-ban született korosztály számára ez a lehetőség már csak 56 éves korban nyílik meg, tehát 2002-ben. Ezzel a lépéssel elkezdődött az eddig az 55 éves életkorhoz kapcsolt előrehozott nyugdíjazási korhatár fokozatos emelkedése is. Az 1941-45-ben született korosztályok viszont élhettek a csökkentett előrehozott nyugdíjazás lehetőségével.

A létszám- és ellátásszám alakulását 1998. évtől a következő táblázat mutatja be.

A létszám- és ellátásszám alakulása 1998 és 2001 között

	1998	1999	2000	2001	(ezer fő, %)	
					2001/ 1998	2001/ 2000
Ellátottak átl. havi száma	2.411	2.408	2.399	2.380	98,7	99,2
Ebből:						
- Öregségi ellátások	1.662	1.668	1.668	1.664	100,1	99,8
- Kh. feletti rokkant ellátás	344	338	337	328	95,3	97,3
- Kh. alatti I-II. rokkant ell.	78	80	81	84	107,4	103,4
- Hozzátartozói alap ell.	327	322	313	304	93,0	97,1
- Hozzátartozói alap ell.	500	537	552	563	112,8	102,0
Kiegészítő ellátások						
Ellátások száma összesen	2.911	2.945	2.951	2.944	101,1	99,7

Az ellátottak számában 1998. óta - az évek közötti kisebb-nagyobb ingadozások mellett - folyamatos a csökkenés, melyben a korhatár-emelés mellett szerepe volt számos demográfiai, gazdasági- és társadalmpolitikai

tényezőnek. Az átlagos nyugdíjas állományi létszám az 1998. évi 2 millió 411 ezer főről 2001-re 2 millió 380 ezerre mérséklődött, ami a létszám 1,3%-os csökkenését jelentette. Az ellátások száma viszont a 4 év alatt 2 millió 911 ezerről 2 millió 944 ezerre emelkedett, a saját jogon szerzett nyugdíj mellett kiegészítésként folyósított ellátások száma növekedésének következtében. Az ellátások számában bekövetkezett nagyobb növekedés az új özvegyi együttfolyósított nyugdíj 1998. évi bevezetésével magyarázható.

1. Öregségi nyugellátásban 2001-ben átlagosan 1 millió 664 ezer fő részesült, ez 3 ezer fővel, 0,2%-kal alacsonyabb, mint az előző évi létszám. Ez azt jelzi, hogy az ellátottak legnagyobb csoportjának létszáma 2001-ben - az utóbbi évtizedre egyáltalán nem jellemző - mérséklődést mutat.
  - A korhatárt betöltött öregségi ellátottak körében az előző évi 1 millió 574 ezer fős átlagos létszámmal szemben 33 ezerrel kevesebb, 1 millió 541 ezer nyugdíjas részére folyósítottak ellátást, ami 2,1%-os csökkenést mutat.
  - Az előrehozott öregségi nyugellátásokat igénybevevők átlagos száma a 2000. évi 55 ezer főről 2001-re mintegy 80 ezerre emelkedett. A növekedés 46,4%-os volt. Ezt a nagyfokú, de az előrehozott nyugdíjazási forma 1997. évi bevezetését követő évekbelihez képest mérsékelt növekedést a nők emelkedő előrehozott nyugdíjazási korhatára mellett az idézte elő, hogy a bevezetés időszakában felfutó ellátotti létszám 2001-re már telítődött. (Összesen 5 női és 2 férfi korosztály tartózkodhat csak az állományban.) Míg az ellátást igénybe vevők 2000. decemberi záró állományi létszáma 36 ezerrel volt magasabb, mint az 1999. decemberi záró állomány, addig a 2001-2000. évek viszonylatában a két állomány közötti növekedés még a 8 ezer főt sem érte el.
  - A karkedvezményes nyugdíjasok, valamint a fegyveres testületektől, rendészeti szervektől nyugállományba vonultak átlagos állományi létszáma az előző évek folyamatának megfelelően tovább emelkedett; a létszám a 2000. évi 38 ezer főről 10,7%-os növekedés mellett 42 ezer főre emelkedett.
2. A rokkantsági- és baleseti rokkantsági nyugdíjasok száma az előző évhez képest mintegy 6 ezer fővel csökkent az egyes ellátáscsoportok ellentétes

irányú létszámváltozásának hatására. A 2000. évi 418 ezer ellátás 2001-re 412 ezerre csökkent.

- A korbetöltött rokkantsági ellátások száma 2001-ben ismét csökkent, 328 ezerre a 2000. évben nyilvántartott 337 ezerhez képest, ami 2,7%-os fogyást tükröz.
- A korhatár alatti I-II. csoportba tartozó rokkantsági ellátások létszámában 3,4%-os emelkedés mutatkozik. A 2000. évi 81 ezer fős állományi létszám 2001-re 84 ezerre növekedett.

2001-ben a hozzátartozói ellátások átlagos állományi száma az előző évi 866 ezerről 868 ezerre emelkedett. A 0,2%-os növekedés a hozzátartozói alapellátások száma csökkenésének és a kiegészítő ellátások száma növekedésének következménye.

3. A 2001-es 304 ezer hozzátartozói alapellátás, az előző évihez hasonló, mintegy 9 ezer ellátással történő mérséklődés után alakult ki. A csökkenés oka, hogy egyre fogy a saját nyugdíj-jogosultsággal nem, csak özvegyi jogosultsággal rendelkező személyek száma.
  - A főellátásként folyósított ideiglenes özvegyi nyugdíjak számának a 2000. évi 14 ezerről 2001-re 12 ezer ellátásra történő mérséklődése 8,6%-os volt.
  - A 25 ezer korhatár alatti állandó özvegyi nyugdíj számának csökkenése 0,9%-os volt.
  - A korbetöltött özvegyi-szülői nyugdíjasok száma a bázisévi 167 ezerről – 4,4%-kal - 160 ezerre csökkent.
  - Az árvaellátások száma a bázisévvel megegyezően 107 ezer maradt.
4. A kiegészítő ellátásoknál a 2000. évi 552 ezer ellátás 2001-re 563 ezerre emelkedett, amely 2,0%-os növekedésnek felelt meg. Ez a növekedés a saját jogon szerzett ellátás mellett folyósításra kerülő un. együttfolyósított, 20,0%-os kiegészítő ellátások száma emelkedésének tudható be, mivel fokozatosan ez az ellátás veszi át más özvegyi szülő és a korábbi egyesítési kiegészítő ellátások szerepét. Mind az ideiglenes-,

mind az egyesített özvegyi nyugdíj kiegészítések számában csökkenés mutatkozott.

- 2001-ben átlagosan havonta mintegy 26 ezer ideiglenes özvegyi nyugdíj kiegészítés kifizetésére került sor, ami 1,5 ezer ellátással kevesebb, mint a bázisévi érték.
- Az egyesítési kiegészítések átlagos száma az előző évi 111 ezerről 106 ezerre csökkent. Ennek az ellátásnak a szerepét is az új, összegében nagyobb ellátást eredményező - a saját jogú nyugdíj összegétől független - együttfolyósított ellátás veszi át.
- Az együttfolyósított 20,0%-os özvegyi nyugdíj kiegészítésben részesülők száma 413 ezerről 431 ezerre emelkedett; a növekedés 4,3% a bázishoz mérve.

Összegezve: 2001-ben az ellátások havi átlagos száma a bázisévi 2 millió 951 ezerről 2 millió 944 ezerre, 0,3%-kal csökkent. Ez a csökkenés az ellátottak száma 0,8%-os csökkenésének és a kiegészítő ellátások havi átlagos számában tapasztalt 2,0%-os emelkedésnek eredőjeként jött létre. Az ellentétes irányú változások eredője 6.200,0 millió forint megtakarítást jelentett 2001-ben a nyugdíjbiztosítási ágazatban.

5. Az állomány-cserélődés

A nyugdíjkiadás alakulására hatást gyakorol a cserélődés, amely a nyugdíjas állományba bekerülő új megállapítású nyugdíjak és az állományt elhagyók aktuális nyugdíjszínvonalának különbözetéből eredő kiadásmódosító hatást fejezi ki. Az összetétel-változás pedig azt mutatja meg, hogy az állományt alkotó egyes ellátási csoportok átlagnyugdíjai közötti eltérések hogyan hatnak a nyugdíjkiadásra, ha a létszámarányok megváltoznak. A kétféle hatást a továbbiakban együtt kezeljük.

Az, hogy egy adott évben az új megállapítású nyugdíjak és az állományt elhagyók nyugdíjszínvonalának különbségéből milyen mértékű kiadásmódosulás adódik, függ az aktuális nyugdíjszabályok alapján érvényes paraméterek alakulásától. Így szerepet játszik a biztosítási plafon összegének emelkedése, az egyes évek nyugdíj alapjába beszámító

jövedelmeinek valorizációja, a degressziós szabály korlátozó hatásának enyhülése, illetve - másiktól - a nyugdíjindexálás mértéke.

5.1 Az új nyugdíj-megállapításokra hatást gyakorló valorizáció

A nyugdíj alapjául szolgáló kereset összegének meghatározásakor az 1988-tól figyelembe vett időszak egyes éveinek kereseteit valorizálni kell. A valorizáció a nyugdíjazást megelőző harmadik év előtti naptári években elért keresetet, jövedelmet, a nyugdíjazást megelőző második naptári év kereseti szintjéhez igazítja az országos nettó átlagkereset egyes években történő növekedése alapulvételével. 2001-ben ismét egy évvel nőtt a nyugdíj összegének meghatározásakor a figyelembe vett évek száma, így már 13 év és a nyugdíjazás évének töredékévé képezte a megállapítás alapját. A valorizációs szabálynak megfelelően az 1999. évi szintre kellett hozni az 1988-1997. évi nyugdíjba beszámító kereseteket. Valorizálás nélkül kell figyelembe venni a nyugdíjazást megelőző harmadik (az 1998-as) év keresetét. A nyugdíj-megállapítási rendszer egyik erősen vitatható pontja, hogy ez az év teljesen indokolatlanul esik ki a valorizációból.

A 2001-re vonatkozó valorizációs kulcsok az 1999. évi 12,7%-os országos nettó átlagkereset emelkedés alapulvételével növekedtek, tehát az 1988-tól 1996-ig eltelt időszakra alkalmazandó szorzók 1,127-szeresei voltak az előző év megállapítási szorzóinak. Az 1997. évre vonatkozó valorizációs szorzó 1,334 (az 1998. és 1999. évi növekedés együtt). Mivel a valorizációs többlet mértéke 2001-ben lényegesen alacsonyabb volt, mint az állományra vonatkozó 15,7%-os nyugdíjemelés, ez a cserélődésben visszafogó erőt képviselt.

Az alábbi táblázat a 2000. évi, illetve 2001. évi nyugdíj-megállapításokban alkalmazott valorizációs kulcsokat szemlélteti.

Valorizációs szorzók 2000-ben és 2001-ben

Beszámítási év	A megállapítás éve	
	2000	2001
1988	6,298	7,098
1989	5,387	6,072
1990	4,430	4,993
1991	3,530	3,979
1992	2,910	3,280
1993	2,473	2,787
1994	1,942	2,189
1995	1,725	1,944
1996	1,469	1,656
1997	1,000	1,334
1998	1,000	1,000
1999	1,000	1,000
2000	1,000	1,000
2001		1,000

5.2 A biztosítási plafonösszeg

A nyugdíjak megállapításakor figyelembe vett évekre vonatkozó biztosítási plafonösszeg 1992-ben került bevezetésre, ezzel korlátozva a biztosításba befogadható jövedelmeket. Az évente meghatározott összeg fölötti keresetrész nem egyéni járulékalap és így az nem képezheti a nyugdíj megállapításának alapját sem. A 2000. évi napi 5.520,0 forintról 2001. évre a biztosítási plafon napi összege 6.020,0 forintra emelkedett.

Az alábbi táblázat a 2001. évi nyugdíjazás esetén az egyes kereseti évekre vonatkozó befogadási összegeket mutatja be, összehasonlítva a bruttó átlagkereset adott évre vonatkozó tényadataival.

Az egyes kereseti évek havi biztosítási plafonösszegei

(Ft, %)

Évek	Plafon havi összege*	Bruttó Átlagkereset	Plafon/ átlagkereset
1992	75.000,0	22.294,0	3,36
1993	76.042,0	27.173,0	2,80
1994	76.042,0	33.939,0	2,24
1995	76.042,0	38.900,0	1,95
1996	76.250,0	46.837,0	1,63
1997	100.375,0	57.270,0	1,75
1998	130.488,0	67.764,0	1,93
1999	154.517,0	77.187,0	2,00
2000	168.360,0	87.645,0	1,92
2001	183.108,0	103.600,0	1,77

*A biztosítási plafon 1992-ben 10 hónapra vonatkozik, 1993-tól napi összegéből számított érték.

A beszámítási időszak egyes éveire vonatkozó járulékfizetési felső határ és az adott évi bruttó átlagkereset hányadosát vizsgálva az idősből látható, hogy a bevezetés évében a keresetkorlátozó hatás csekély volt. A plafon több, mint háromszorosa az akkori bruttó átlagkeresetnek, így a nyugdíj alapjába befogadható 1992-94. közötti jövedelmeket alig mérsékli. Az arány a további évek során egyre csökkent - 1996-ra elérve mélypontját - ezzel mind jobban érvényesült a plafon keresetkorlátozó hatása. 1997. és 1999. között valamelyest megfordult ez a tendencia; ezen évek befogadási plafon/bruttó átlagkereset értékei között nem volt jelentős különbség. 2000-ben ismét csökkent a plafon bruttó átlagkeresethez mért relatív nagysága, 2001-ben pedig tovább folytatódott ez a folyamat.

5.3 A degresszió

A 2001. évre vonatkozó degressziós sávokat a nyugdíjtörvény és végrehajtási rendelete úgy állapította meg, hogy az egyes sávokat elválasztó kereseti határok a 2001. évet megelőző naptári év I.-III. naptári negyedévi és az azt megelőző naptári év IV. negyedévi országos nettó átlagkereset-növekedés, továbbá az ehhez hozzászámított 8,0%-pontos növelés együttes mértékének megfelelő - ezres számra kerekített - összeggel emelkedtek. Az 1998-ban bevezetett nyugdíjtörvény leépíti a degressziós sávokat. Így az érintettek számára 2001-ben is kedvezőbb, azaz mérsékeltebb volt a degresszív beszámítás miatti nyugdíjalapcsökkentés. A fenti szabályok alapján képzett összeghatárok legalsó értéke 2000-ben 55 ezer forint volt, míg 2001-ben ugyanezen sávhoz 65 ezer forint tartozott (az összegek adóval csökkentett keresetekre vonatkoznak).

A 2001. évi degressziós sávok figyelembevételével 2001-ben összesen 57,6 ezer teljesítő határozat született. A megállapított nyugellátások közül 2001-ben 17,1 ezer esetben, a megállapítások 29,6%-ában került sor az átlagkereset csökkentett beszámítására. A bázisévben ez az adat 20,3 ezer degressziós határozattal még 33,3% volt. (1999-ben a degresszív beszámítás még a megállapítások 35,9%-át érintette.) A degresszió keresetkorlátozó hatása évről-évre csökken, az ellátásoknak már csak kevesebb, mint egyharmadánál érvényesül.

Az alábbi táblázat a 2001. évi, valamint a bázisévi degressziós sávok összeghatárainak változását és az egyes sávokhoz tartozó létszám megoszlását mutatja be az adott évi megállapítások alapján.

A depressziós sávok összeghatárai és az érintettek
létszámmegoszlása 2000-ben és 2001-ben*

(ezer Ft, %)

Beszámítási arány	2000. év			2001. év	
	sávok	tárgyévi létszám	teljes létszám	sávok	tárgyévi létszám
100	- 55	66,7	69,2	- 65	70,4
90	55 - 62	8,0	7,4	65 - 75	7,8
80	62 - 70	6,6	6,4	75 - 84	5,1
70	70 - 78	5,4	5,1	84 - 93	4,2
60	78 - 86	4,7	4,1	93 - 103	4,5
50	86 - 93	2,6	2,4	103 - 112	2,8
40	93 - 109	3,5	3,2	112 - 131	4,5
30	109 - 125	2,1	1,8	131 - 149	0,5
20	125 - 141	0,3	0,3	149 - 168	0,1
10	141 -	0,2	0,2	168 -	0,1

* A 2001. évi létszámban csak a tárgyévben megállapított nyugdíjak szerepelnek, a következő évre áthúzódó határozatok - az adott évre vonatkozó összes határozat mintegy 40%-a - nem.

Azon igénylők közül, akiknek az átlagkeresetét 2001-ben csökkentette a depresszió, több mint 70,0% rendelkezett 65 és 103 ezer forint közötti átlagkeresettel. A legmagasabb sávhatár 168 ezer forint feletti átlagkeresettel megállapított nyugellátások csupán 0,1%-át tették ki az összes megállapításnak és a depresszióval érintett megállapítások között is csak 0,3%-ot képviseltek.

A 2001. évi szabályok szerinti megállapítások egy része a következő évre áthúzódik, így a teljes képet mutató tárgyévi összesítés csak a 2002. év zárását követően készíthető el. A megállapításoknak az egyik évről a másikra történő áthúzódása azonban a főbb arányszámokat - az előző évek tapasztalatai alapján - nem befolyásolja számottevően.

6. Reálnyugdíj, relatív nyugdíjszínvonal

6.1 A nyugdíjak relatív pozíciójának és reálértékének alakulása

2001-ben tovább folytatódtak a kedvező gazdasági folyamatok. A bázisévben elért egyszámjegyű infláció tovább csökkent (9,2%), és jelentősen emelkedtek a nettó keresetek (16,2%). A 15,7%-os nyugdíjemeléssel - a 9,2%-os fogyasztói árnövekedést alapul véve - a nyugdíjak reálérték-változása 5,9%-os volt.

A kedvező gazdasági folyamatok megindulásával párhuzamosan 1997-ben a reálnyugdíj is növekedésnek indult, és ez a folyamat változó intenzitással az azóta eltelt időszakban is folytatódott. 2001-ben a nyugdíjak reálértékének emelkedése megközelítve az 1998. évi 6,4%-os „csúcsot”, ismét igen jelentősen, jóval az érzékelhetőségi küszöb felett, 5,9%-kal nőtt.

Az utóbbi évek kedvező reálérték változásai sem tudták ellensúlyozni a '90-es évek közepére bekövetkezett nagymértékű reálérték-csökkenést.

6.2 A relatív nyugdíjszínvonal

A saját jogon szerzett nyugellátások átlaga és az országos nettó átlagkereset havi összege viszonyából egy másik jelentős értékmegőrzési mutató, az átlagos relatív nyugdíjszint számítható. Az összehasonlításba az öregségi és a korhatárt betöltött rokkantsági nyugellátások egy havi átlagösszegét indokolt bevonni. Abban az esetben, ha az átlagos relatív nyugdíjszint értéke a 60-65%-os sávban található, a nyugdíjak a hazai viszonyok között összességében elfogadható mértékben képesek pótolni a kereseteket.

A 2001. évi átlagos nyugdíjszint mutató 10 év adata alapján a második legkedvezőbb értékű évet jelenti. A bázisévi adattal összehasonlítva 2001-ben a növekedés 0,1%-pont volt.

1. táblázat: ÖREGSÉGINYUGDÍJAK (M illió Ft, ezer Ft)

Megnevezés	2000. évi tény	2001. évi eredeti előirányzat	módosított	2001. évi tény	növekedés, % 2001. tény / 2000. tény	2001. évi emelések január	július hónapban	december
Öregsi nyugdíjak	639 962			727 321	13.7	5 387	2 012	891
Előrehozott öregsi nyugdíjak	28 745			47 592	65.6	304	111	44
Korkezdvevényes nyugdíjak*	23 361			30 804	31.9	205	77	33
Kiadások összesen	692 068	756 444	795 556	805 717	16.4	5 896	2 201	967
Mutatószaok								
Korhatárt betöltött öregsi nyug. átl. létszám a Állagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	1 574 33877			1 541 39323	-2.1 16.1	1 549 3478	1 541 1306	1 535 580
Előrehozott öregsi nyugd. átl. létszám a Állagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	55 43577			80 49294	46.4 13.1	76 3978	74 1497	66 664
Korkezdvevényes nyugdíjak átl. létszám a Állagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	38 50757			42 60451	10.7 19.1	40 5134	40 1918	39 845
Öregsi nyugdíjak összesen Állagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	1 668 34585			1 664 40344	-0.2 16.7	1 665 3540	1 655 1329	1 640 590

* Nyugdíj helyett folyósított illetmény együtt.

2. táblázat: KORBETÖLTÖTT I-III. ÉSKORH .ALATTII-II.ROKKANTSÁGINYUGDÍJAK (M illió Ft, ezer fő)

M egnevezés	2000. évi tény	2001. évi eredeti előirányzat	m ódosított	2001. évi tény	növekedés, % 2001. tény / 2000. tény	2001. évi em elések január	július hónapban	decem ber
Korhatár feletti III. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak	113 585			128 269	12.9	947	359	161
Korhatár feletti II. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak	19 256			21 227	10.2	159	61	27
Korhatár alatti I-II. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak	30 901			36 843	19.2	265	97	42
K iadások összesen	163 743	180 903	190 257	186 339	13.8	1 371	517	230
M utatószám ok								
K h . feletti III. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak száma	295			288	-2.4	287	291	295
Á tlagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	32109			37156	15.7	3295	1234	547
K h . feletti II. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak száma	42			40	-4.5	40	41	42
Á tlagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	38357			44274	15.4	3934	1466	647
K h . alatti I-II. cs. rokk.-bal rokkant nyugdíjak száma	81			84	3.4	83	82	80
Á tlagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	31661			36502	15.3	3182	1188	525
R okkantsági nyugdíjak összesen	418			412	-1.5	411	414	417
Á tlagosnyugellátás (Ft/fő/hó)	32647			37713	15.5	3335	1248	553

3. táblázat: HOZZÁTARTOZÓ IALAPELLÁTÁSOK (M illió Ft, ezer fő)

Megnevezés	2000. évi tény	2001. évi eredeti előirányzat	2001. évi tény	növekedés, % 2001. tény / 2000. tény	2001. évi emelések január	július hónapban	december
Reglens özvegyinyugdíjak felletásként	3 542		3 737	5.5	21	7	3
Korhatár alatti állandó özvegyinyugdíjak	6 024		6 474	7.5	49	16	8
Korbetöltött özvegyiszűbinyugdíjak	49 097		53 794	9.6	407	149	65
Árvaelátások	26 533		29 802	12.3	215	69	33
Kiadások összesen	85 196		93 807	10.1	692	241	108
M utatószámok							
Reglens özvegyinyugdíjak átlagos száma Árvaelátás (Ft/fő/hó)	14 21816		12 25193	-8.6 15.5	12 1689	11 639	10 286
Korhatár alatti állandó özvegyinyugdíjak átl. Árvaelátás (Ft/fő/hó)	25 20013		25 21699	-0.9 8.4	26 1910	24 677	26 296
Özvegyiszűbinyugdíjak átlagos száma Árvaelátás (Ft/fő/hó)	167 24442		160 28014	-4.4 14.6	163 2490	160 929	157 410
Árvaelátások átlagos száma Árvaelátás (Ft/fő/hó)	107 20596		107 23173	-0.2 12.5	111 1929	96 716	105 317
Hozzá tartozó alapellátások	313		304	-2.9	313	292	298
Árvaelátás (Ft/fő/hó)	22656		25680	13.3	2212	827	363

4. táblázat: HOZZÁTARTÓZÓIKIEGÉSZÍTŐ ELLÁTÁSOK (M illió Ft, ezer fő)

Megnevezés	2000. évi tény	2001.évi eredeti előirányzat	2001. módosított	2001. évi tény	növekedés,% 2001. tény / 2000. tény	2001. évi emelések			
						január	július hónapban	december	
Regényes özvegynyugdíjkiegészítések	7 492			8 339	11.3	49	18	8	
Egyesített özvegynyugdíjkiegészítések	10 802			12 215	13.1	75	31	13	
Együttfolyósított 20 %-os özvegynyugdíjak	36 186			43 856	21.2	328	122	55	
Kiadások összesen	54 480			64 410	18.2	452	172	77	
M utatószámok									
Regényes özvegykiegészítések átlagos száma	28			26	-5.3	26	26	26	
Átlagoskiegészítés (Ft/fő/hó)	22389			26311	17.5	1860	697	310	
Egyesítési kiegészítések átlagos száma	111			106	-4.7	108	118	117	
Átlagoskiegészítés (Ft/fő/hó)	8098			9608	18.6	693	266	115	
Együttfolyósított kiegészítések átlagos száma	413			431	4.3	426	431	437	
Átlagoskiegészítés (Ft/fő/hó)	7294			8479	16.2	770	284	127	
Összes özvegykiegészítés	552			563	2.0	560	575	580	
Átlagoskiegészítés (Ft/fő/hó)	8218			9528	15.9	806	299	133	

5. táblázat: A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁSI ÁGAZAT NYUGDÍJKIADÁSA (M illió Ft, ezer fő)

Megnevezés	2000. évi tény	2001. évi		2001. évi tény	növekedés, % 2001. tény / 2000. tény	2001. évi megkezdés			
		eredeti előirányzat	módosított			január	július hónapban	december	
Öregségnyugdíjak	692 068	756 444	795 556	805 717	16.4	5 896	2 201	967	
Korbetöltött I-III. és korh. alatti I-III. cs. rokk. nyugdíjak	163 743	180 903	190 257	186 339	13.8	1 371	517	230	
Saját jogú nyugdíjak összesen	855 811	937 348	985 814	992 056	15.9	7 267	2 718	1 198	
Hozzá tartozó alapellátások	85 196			93 807	10.1	692	241	108	
Hozzá tartozó kiegészítő ellátások	54 480			64 410	18.2	452	172	77	
Hozzá tartozó ellátások	139 676	157 045	165 164	158 216	13.3	1 144	413	185	
M éltányossági nyugdíj megállapítás*		100	100						
Egyszeri éltányossági segélyek	381								
Kiadások összesen	995 867	1 094 493	1 151 078	1 150 272	15.5	8 411	3 131	1 383	
M utatószámok									
Öregségnyugdíjak átlagos száma	1 668			1 664	-0.2	1 665	1 655	1 640	
Korbetöltött I-III. és kh. alatti I-III. cs. rokk. ny. átl. száma	418			412	-1.5	411	414	417	
Saját jogú nyugdíjak összesen	2 086			2 076	-0.5	2 077	2 070	2 057	
Átlagos nyugellátás (Ft/fő/hó)	34197			39822	16.5	3500	1313	582	
Hozzá tartozó alapellátások átlagos száma	313			304	-2.9	313	292	298	
Átlagos nyugellátás (Ft/fő/hó)	22656			25680	13.3	2212	827	363	
Kiegészítő ellátások átlagos száma	552			563	2.0	560	575	580	
Átlagos kiegészítés (Ft/fő/hó)	8218			9528	15.9	806	299	133	
Ellátottak átlagos havi létszáma	2 399			2 380	-0.8	2 389	2 361	2 355	
Egy ellátottra jutó összeg (Ft/fő/hó)	34595			40269	16.4	3520	1326	587	

* A z összeget a kiadási tételek tartalmazzák.

7. A postaköltségekre és egyéb kiadásokra a nyugdíjágazat 5.046,9 millió forintot költött, mely 2.226,9 millió forinttal, 126,6%-kal volt magasabb az előirányzott 2.820,0 millió forintos összegnél. A bázis évhez viszonyítva 113,8%-os teljesítés valósult meg. A legjelentősebb kiadási tételt a nyugdíjemelésekből adódó állampolgári kiértékelés postaköltsége, valamint az APEH részére december 13-án átutalásra került 880,0 millió forint jelentette, mely a „postaköltségek és egyéb kiadások” jogcím előirányzat terhére a járulékbévételek előirányzat túlteljesítésével összefüggésben került kifizetésre.

8. A működésre fordított kiadások

Az Országgyűlés a Ny. Alap 2001. évi működési kiadásaira 18.497,0 millió forint előirányzatot hagyott jóvá. A rendelkezésre álló pénzügyi fedezet lehetőséget teremtett a 18.446,6 millió forint konszolidált kiadások teljesítésére.

A központi kezelésű előirányzatokat az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. tv. 86/B. § (6) d) pontja értelmében évközben a teljesítésnek megfelelő alcímekre át kellett csoportosítani. Ezek a tételek az EU-hoz való csatlakozás társadalombiztosítási nemzeti programjai és kormányzati feladatai. Az illetménygazdálkodás elkülönített előirányzatainak átcsoportosítását a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. tv. 68. § 4) bekezdés a) pontja rendelte el.

Előirányzat módosítás a kormány hatáskörében 77,0 millió forint, fejezeti hatáskörben 1.094,7 millió forint, míg intézményi hatáskörben 1.468,7 millió forint összegű volt.

A kiadások teljesítése 87,3%.

A működésre fordított kiadások legjelentősebb tételei a személyi juttatások, illetve ezek járulékai. A foglalkoztatottak létszáma meghatározó szerepet játszott az előirányzat alakulásában.

A 2001. évi létszámhelyzet alakulása, a létszámcsökkentés végrehajtása, a béripolitikai intézkedések megvalósítása:

A nyugdíjágazat 2001. évi költségvetésében engedélyezett létszáma 4.352 fő, melyben szerepel a Szociális és Családügyi Minisztériumnak feladattal együtt átadott 19 fő. Az ágazat 2001. évi engedélyezett létszáma tartalmazza az APEH-től feladattal átvett 80 főt, az EU-hoz való csatlakozás felkészüléséhez engedélyezett 20 főt. A feladatok végrehajtására tekintettel az engedélyezett létszám 2001. év végére 4.333 fő volt, melyben a 19 fő Szociális Minisztériumnak átadott létszám nem szerepel. Az éves átlagos állományi létszám ténylegesen 4.162 fő.

A 2001. július 1-jei hatállyal életbe lépett törvény megváltoztatta a köztisztviselők illetményrendszerét. E bérpolitikai intézkedések az ágazatnál az alábbi túlteljesüléssel valósultak meg:

- személyi juttatásoknál	339,7 millió forint
- munkaadókat terhelő járulékoknál	121,6 millió forint
Összesen:	461,3 millió forint

A személyi juttatások teljesítése 7.863,5 millió forint volt.

A személyi juttatások nagyságrendje meghatározta a munkaadókat terhelő járulékok előirányzatának teljesítését, amely 2001. évben 2.771,6 millió forint összegű.

A dologi kiadások teljesítése 4.112,2 millió forint volt. A felhasználás meghatározó hányada a szolgáltatási kiadások, (bérleti díj, karbantartási szolgáltatások, épület fenntartási kiadások,) és a kommunikációs kiadások, valamint a papír-irodaszer költségek.

Az egyéb működési célú támogatások, kiadások éves összege 147,9 millió forint. A kiadások egy részét a Szociális és Családügyi Minisztérium részére történő feladat átadáshoz kapcsolódó pénzeszköz átadás képezte.

A kamatfizetések 150,0 millió forintos eredeti előirányzat összege a módosított előirányzatnak megfelelően 184,2 forintban teljesült. Az eredeti előirányzathoz képest a világbanki kölcsön kamat és tőketörlesztése közötti arány megváltozott.

A felhalmozási kiadások összege 3.074,8 millió forint, amelyből intézményi beruházások 2.976,5 millió forintot, felújítások 98,3 millió forintot tettek ki.

A felhalmozási kiadások felhasználása a központi hivatali szerv irányításában, szervezésében történt.

A 2001. év során kiemelt feladat a Fiumei úti rekonstrukció. A rekonstrukcióval kapcsolatban a tervezési feladatokat végezte el az ágazat (teljesítés 147,4 millió forint). Az engedélyezési és kiviteli tervek elkészültek. A beruházásra megtörtént a közbeszerzési eljárás, mely eredménytelenül zárult. 2002. év elején új pályázat került kiírásra.

A Fiumei úti rekonstrukció indulása miatt 2001. évben az épületben csak életveszély elhárító karbantartásokat végeztünk.

Az épület jellegű beruházások közül a legjelentősebb 2001. évben a szegedi épület felújítási munkái, a tatabányai irodaház homlokzati nyílászárói, valamint a fűtés korszerűsítése. Kaposvárott befejeződtek a 2000. évben elkezdődött homlokzati felújítási munkálatok. Az állagmegóvás, korszerűsítés hosszútávon biztosítja a munkatársak elhelyezését és munkafeltételeit.

Az ágazat a kirendeltségek épületeinek felújítását, az irattárak kialakítását és a kulturált ügyfélszolgálat létrehozását kiemelt feladatának tekintette.

Az ágazatnál a mozgáskorlátozottak bejutását biztosító rámpák, illetve bejárati ajtók tervezése, átalakítása több igazgatási szervnél elkezdődött.

2001. évben 5 gépkocsi csere valósult meg.

A Ny. Alap beruházási kiadásokra összesen 1.205,6 millió forintot, míg épület felújításra a beszámolási időszakban 98,3 millió forintot fordított.

Az állampolgári tájékoztatás 299,0 millió forintos módosított előirányzata 199,3 millió forintra teljesült.

1945. óta 2001. októberében a Tbj. 47. § (4) bekezdésének előírása szerint az ágazat először küldött értesítést a biztosítottaknak foglalkoztatójuk adatközlésére támaszkodva, arról, hogy a 2000. évben a nyilvántartott biztosítottak hány napot töltöttek el nyugellátást szerző munkával, illetve azt, hogy mekkora az a jövedelem, amely a majdani nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetbe beszámít. Az értesítő levelek célja egyrészt az volt, hogy a biztosítottak tájékoztatást kapjanak a foglalkoztatási adataikról, másrészt a szürke, illetve fekete gazdaság visszaszorítása. A lebonyolítás egy önálló projekt keretében történt.

A projekt keretében 3,7 millió biztosított részére lett küldve kiértesítő levél. A biztosított reklamációk kezelésére telefonos ügyfél-tájékoztató rendszert alakított ki az ONYF. A rendszer a több mint 100 ezer bejövő hívás kétharmadát automatikusan kezelte le, a fennmaradó részt a feladatra kiképzett ügyintézők közreműködésével. A tervek szerint a kiértesítés minden évben lebonyolításra kerül a megelőző év adatairól és a korábbi évek adatairól.

Az informatikai és fejlesztési kiadások módosított előirányzata 2.612,5 millió forint, a felhasználás 1.559,8 millió forint. Az igazgatási szervek épületeinek felújításaival, beruházásaival összhangban megvalósításra kerültek az informatikai beruházások is. Folytatódott az ágazatban az elektronikus levelezési rendszer kialakítása a licence

beszerzésével. Hosszútávon e rendszer kiválthatja a papíralapú információ áramlást. Ez gyorsabbá teheti az adatok eljuttatását az egyes munkahelyekhez.

A nyilvántartási rendszer korszerűsítésére 2001. évben az ágazat 1.210,0 millió forint eredeti előirányzattal rendelkezett, melyet az előző évi maradvány felhasználása növelt. Elkészült a nyilvántartás informatikai rendszere szoftverének (KELEN) fizikai megtervezése, kifejlesztése és bevezetése a már rendelkezésre álló V0, V1, V2 fázisokra alapozva. Teljes körűvé vált cca. 100 millió dokumentum és a duplaképes mikrofich okmány és képfeldolgozása. Elkészült a KELEN V1 rendszerterve, a KELEN V1 adatmodell, a rendszerintegrációs dokumentáció és az üzemeltetési kézikönyv.

A KELEN V0 változat 200. július 9-én került országos bevezetésre. Ez a változat közel 60 millió papírokmányról készült képet kezelt, megvalósította a személyek azonosítását és automatikusan állított elő elektronikus dossziét. A KELEN V1 verziójában az adatbázis kiegészült az alfanumerikus adatokkal és a NYENYI 97-99 okmányokkal. A NYÍR rendszer adatbefogadás funkciója, valamint minden egyéb segédfunkciója a KELEN V2 fázisában valósul meg. A NYENYI 97. 98 és 99 okmányok migrálásra kerültek.

A nyugdíjágazat vezetésének egyik célkitűzése volt a 2000. évben megkezdődött a pénzügyi integrált rendszer bevezetése. Az un. PIR-SAP rendszer megvalósítására a 2001. év folyamán sor került, eredményeként a költségvetési, humánpolitikai, pénzügyi, gazdálkodási, számviteli területen egy korszerű rendszer jön létre. Az informatikai eszközök beszerzése a központosított közbeszerzésen belül történik.

A folyamatos informatikai feladatok során kiemelt figyelmet fordított az ágazat a karbantartási, a meglévő informatikai rendszerek működtetéséhez szükséges szakértői létszám biztosítására.

A kölcsönök nyújtására és törlesztésére 295,0 millió forint előirányzat volt, mely 292,4 millió forintra teljesült. A teljesítésből 235,9 millió forint a világbanki kölcsön törlesztő részlete.

Az ágazat 2001. évi előirányzat maradványa 3.376,2 millió forint, melyből 3.063,8 millió forint kötelezettségvállalással terhelt. A kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradvány tartalmazza a központi irattár vásárlás fedezetét és a Fiumei úti beruházás illetve elhelyezés maradványát is. A kötelezettségvállalással nem terhelt előirányzat maradvány 312,4 millió forint, a lehívott bankgarancia esetleges visszafizetésének forrásaként tartalékként kerül számbavételre.

9. A vagyongazdálkodás kiadásaira 10,0 millió forint eredeti előirányzat szerepelt. A kiadásokra fordított összegek az alábbiak szerint teljesültek:

- járuléktartozás fejében kapott vagyonnal kapcsolatos kiadások 10,8 millió forint
- ingyenes vagyonyjuttatással kapcsolatos kiadások 13,6 millió forint
- ÁFA kiadások 1,6 millió forint

A korengedményes és vagyonnal kapcsolatos kiadások nem számottevőek.

A Postabanki viszontgarancia fizetési kötelezettségnek az ágazat 1.329,8 millió forint összegben tett eleget.

V. A nem Alapból finanszírozott ellátások 2001. évi alakulásának értékelése

A 2001. évi finanszírozás helyzetét - a mellékelt táblázat adatai szerinti részletezésben - tekintve a központi költségvetés által finanszírozott jövedelempótló és kiegészítő szociális támogatások kiadásai 87.774,1 millió forint összegben teljesültek, s így az előirányzat nagyságát – 78.930,0 millió forintot – figyelembe véve, éves szinten ezeknek az ellátásoknak a kiadásainál 8.844,1 millió forint túllépés mutatkozik. A bevételek: 88.118,0 millió forint, ebben az ellátási körben 343,9 millió forinttal haladják meg a kiadásokat, az így keletkezett többlet a zárszámadás keretében kerül a központi költségvetés részére visszautalásra. Az ellátottak létszáma 787,5 ezer fő volt, mely alapján az egy főre jutó átlagos ellátás 9.288,0 forint.

A pénzbeli kárpótlás 5.141,9 millió forintos kifizetése megtakarítást eredményez 1.758,1 millió forint értékben. A Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok kiadásainál: 2.034,5 millió forint, 305,5 millió forint megtakarítás mutatkozik. E két ellátás esetében a bevételek, összesen: 7.251,0 millió forint, 74,6 millió forinttal lépik túl a kiadásokat, amelyet szintén a zárszámadás keretében kell a központi költségvetés részére átutalni. A személyi kárpótlások létszáma 75,0 ezer fő, az átlagos kifizetés 7.974,0 forint volt.

A „rég” korengedményes nyugdíj 2001. évi kiadása 7,9 millió forint, bevétele - az APEH-nek történő átadás időszakában - (az 1,2 millió forintos nyitőegyenleget is figyelembe véve) 289,5 millió forint volt, a kiadásnak a Munkaerőpiaci Alap részéről történő megtérítésére az 1999. évi CIX. tv. 14. §-ában, illetve a bevételnek a központi költségvetés részére történő átadására a 2000. évi CXIX. tv. 21. § b) pontjában előírtakra tekintettel a zárszámadás keretében kerül sor.

A „rég” korengedményes nyugdíj adósállományának felmérése folyamatban van, a „behajtható” adósállomány, valamint a még a NYUFIG által beszédett további bevételek APEH részére történő átadásának lezárása a zárszámadásban előírtak szerint fog megtörténni.

Az adósállomány részeként a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG) 2000. december 31-i fordulónappal 308,1 millió forint összegű követelésállományt tart nyilván a Munkaerőpiaci Alap (MPA) terhére az Ózdi Kohászati Üzemektől (OKÜ) átvállalt korengedményes nyugdíjak folyósítása kapcsán.

- A fenti tartozásból 181,3 millió forint véglegesnek tekinthető, mivel az ehhez az összeghez tartozó állományban szereplő személyek betöltötték az öregségi nyugdíjkorhatárt, s így kikerültek a korengedményes nyugdíjasok köréből.
- A 2000. december 31-én fennálló további 126,8 millió forint követelés az OKÜ által 50%-os rokkantsággal korengedményes nyugdíjba küldött dolgozók átvállalt korengedményes nyugdíjával összefüggésben keletkezett. Ez a fizetési kötelezettség várhatóan 2013-ig fennáll, vagyis a tartozás összege a jövőben tovább növekszik.

A követelés abból ered, hogy - figyelemmel az 1120/1989.(IX.28.), valamint az 1069/1990.(IV.23.) MT határozatokban foglaltakra - az ÁBMH, illetve a MÜM a korengedményes nyugdíjak 100,0%-ban történő megtérítését vállalta, miközben a korábbi alapkezelők csak 50,0%-ban történő átvállalásból eredő kötelezettséget tartottak nyilván.

A NYUFIG és a GM egyeztetései alapján megállapítást nyert, hogy az alapkezelők által teljesített kifizetésekre vonatkozóan nincs eltérés a NYUFIG és a GM között, továbbá az a tény is, hogy az OKÜ-vel összefüggésben folyósított korengedményes nyugdíjak megtérítésének elmaradása miatt a NYUFIG-nál forráshiány mutatkozik. A fenti tartozásállomány rendezésére a jogszabályi alapot a zárszámadás keretében kell megteremteni.

Az „új” korengedményes nyugdíj 2001 évi kiadása 7.432,9 millió forint, a 2001. évet illető bevétele 3.129,8 millió forint, hiánya ezáltal 4.303,1 millió forint volt. Az idézett törvény c) és d) pontja alapján a központi költségvetés ezzel összefüggő 2001. évi megtérítési kötelezettsége 2.324,7 millió forint, a fennmaradó 1.978,4 millió forint megtérítése az 1999. évi CIX. tv. 14. §-a alapján a Munkaerő Piaci Alapot terheli. A 2001. évben 11,0 ezer fő részesült ellátásban, átlag 56.310,0 forintban.

A központi költségvetés megtérítési kötelezettsége ezáltal megszűnik, tekintve, hogy a 2000. évi CXIX. tv. 21. § c) pontja szerint elszámolt összegben utolsóként a 2001. évi munkáltatói befizetések felhasználására

került sor. A további évek hiánya az 1999. évi CIX. tv. 14. §-a alapján Munkaerő Piaci Alapot terheli, nagyságrendje a mindenkori, éves szintű nyugdíjemelések függvénye.

A hadigondozotti ellátások, az előnyugdíj, a vagyoni kárpótlási életjáradék térítése - a megállapodásokban foglaltaknak megfelelően – a kifizetésekhez igazodik. Az éves szinten mutatkozó minimális eltérések az időbeli eltolódásokból adódnak. Részletezve:

A hadigondozotti ellátások kiadásai 6.385,6 millió forint összegben teljesültek, bevétele 6.370,2 millió forint volt, 15,4 millió forint „alul”-finanszírozást eredményezve. Az ellátottak száma 33,0 ezer fő volt átlagosan 16.125,0 forinttal.

Az előnyugdíj kiadása 998,2 millió forint, bevétele 997,8 millió forint volt, a bevételek 0,4 millió forinttal maradnak el a kiadásoktól. (3,0 ezer fő, 27.727,0 forint az átlagos kifizetés)

A vagyoni kárpótlási életjáradék kiadása 2.578,7 millió forint, bevétele 2.581,7 millió forint volt, így 3,0 millió forint túlf finanszírozás keletkezett. Ennél a tételnél 59,0 ezer fő részesült ellátásban, átlagosan 3.642,0 forinttal.

Összesen tehát a nem a Ny. Alapból finanszírozott ellátások kiadása 112.353,6 millió forint, bevétele 108.738,0 millió forint, a hiány – elsősorban az új korengedményes nyugdíj korábbiakban levezetett hiányából adódóan – 3.615,6 millió forint volt.

A költségterítések alakulása

A működési költségek megtérítései a jövedelempótló és kiegészítő szociális támogatások valamint a pénzbeli és a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított kárpótlási életjáradékok tekintetében az előirányzatnak megfelelően: 810,0 és 105,0, összesen 915,0 millió forint értékben teljesültek.

A hadigondozotti ellátások 2001. évben elszámolt működési költségeinek térítése a felmerülésnek megfelelően 48,2 millió forint volt, amely 15,2 millió forinttal haladja meg az előirányzatot, többek között az évközben a 96/2001.(VI.15.) Korm. rendelet alapján utalt egyszeri juttatások folyósítási költségeinek megtérítése miatt.

Túteljesült a vagyoni kárpótlási életjáradéknak a finanszírozói megállapodás alapján elszámolt működési bevétele, amely (a 2000. II. félévi működési költség 2001-ben történt megtérítését is figyelembe véve) 103,0 millió forint, az előző évre vonatkozó költségterítés nélkül 70,0 millió forint volt, így 10,0 millió forinttal lépte túl a 2001. évi előirányzat összegét.

A nyugdíjbiztosítás által folyósított, nem Nyugdíjbiztosítási Alapból finanszírozott ellátások, létszámadatok és átlagok

Megnevezés	2000. évi		2001. évi					Egy főre jutó átlagos ellátás		Index (%)
	Tényszám (ezer forint)	Létszám (ezer fő)	Előirányzat (ezer forint)	Tényszám (ezer forint)	Eltérés az előirányzattól		Létszám (ezer fő)	(forintban)		
					Túllépés	Megtakarítás		2000. évi	2001. évi	
Jöv. pótló és kieg. szoc. tám.	76 262 929,0	816,4	78 930 000,0	87 774 083,0	9 010 824,0	166 741,0	787,5	7 784,5	9 288,3	119,3
rokkantsági járadék	4 198 275,0	25,0	5 600 000,0	5 967 951,0	367 951,0		26,0	13 994,3	19 128,0	136,7
megváltozott mun.kép.és egy jár.	40 492 369,0	262,0	43 000 000,0	46 402 516,0	3 402 516,0		257,0	12 879,3	15 046,2	116,8
egészségkárosodási járadék	1 786 950,0	3,0	1 800 000,0	2 136 519,0	336 519,0		3,0	49 637,5	59 347,8	119,6
bányásznyugdíj és szénjárandóság	3 435 406,0	3,0	3 700 000,0	3 611 939,0		88 061,0	2,0	95 427,9	150 497,5	157,7
mezőgazdasági járadékok	6 213 112,0	31,0	6 400 000,0	6 334 938,0		65 062,0	27,0	16 701,9	19 552,3	117,1
vakok személyi járadéka	4 149 529,0	46,0	2 500 000,0	4 590 163,0	2 090 163,0		44,0	7 517,3	8 693,5	115,6
pol. rehab. és más nyugdíj. kieg.	10 439 335,0	240,0	11 000 000,0	12 797 120,0	1 797 120,0		229,0	3 624,8	4 656,9	128,5
házastársi pótlék	4 721 539,0	52,0	4 600 000,0	5 013 653,0	413 653,0		47,0	7 566,6	8 889,5	117,5
cukorbetegség támogatása	29 883,0	24,0	30 000,0	25 782,0		4 218,0	21,0	103,8	102,3	98,6
lakbér hozzájárulás	219 703,0	130,0	200 000,0	203 576,0	3 576,0		131,0	140,8	129,5	92,0
katonai családi segély	97 708,0	0,4	100 000,0	90 600,0		9 400,0	0,5	20 355,8	15 100,0	74,2
postaköltség	479 120,0			599 326,0	599 326,0					
Életjáradék és személyi kárpótl.	7 721 009,0	64,0	9 240 000,0	7 176 355,0		-2 063 645,0	75,0	10 053,4	7 973,7	79,3
pénzbeli kárpótlás	5 734 834,0	48,0	6 900 000,0	5 141 855,0		-1 758 145,0	60,0	9 956,3	7 141,5	71,7
párizsi békeszerződés	1 986 175,0	16,0	2 340 000,0	2 034 500,0		-305 500,0	15,0	10 344,7	11 302,8	109,3
Előnyugdíj (Munkaerőpiaci Alapból)	4 582 921,0	13,0		998 169,0			3,0	29 377,7	27 726,9	94,4
Régi korengedményes nyugdíj (Nyufig számlájáról)	112 325,0	0,3		7 870,0			0,0	31 201,4	32 791,7	105,1
Új korengedményes nyugdíj (Munkáktatói bef., Munk. Piaci Alap)	8 231 233,0	16,0		7 432 862,0			11,0	42 871,0	56 309,6	131,3
Életjár. tul. kárpótl. (ÁPV. Rt.)	2 505 343,0	62,0		2 578 689,0			59,0	3 367,4	3 642,2	108,2
Hadigondozotti ellátás	4 804 161,0	28,0		6 385 588,0			33,0	14 298,1	16 125,2	112,8
ÖSSZESEN	104 219 921,0	999,7	88 170 000,0	112 353 616,0	9 010 824,0	-1 896 904,0	968,5	8 687,6	9 667,1	111,3

VI. A Nyugdíjbiztosítási Alap likviditásának alakulása, 2001.

2001. január 1-én a Nyugdíjbiztosítási Alap számláinak nyitóegyenlege technikailag nulla, a „megelőlemezési hitel számla” nyitóegyenlege 25.247,0 millió forint volt. Bár év közben – a számlák forgalma alapján - a hitelállomány jelentős mértékű növekedése tapasztalható, az év utolsó munkanapján átutalt központi költségvetési hozzájárulások és támogatások hatására az „Alap” pozitív pénzforgalmi egyenleggel zárta az évet. A tárgyévi forgalom egyenlege +31.749,0 millió, az éves nyitóegyenleg figyelembe vételével számított halmozott záróegyenleg: +6.502,0 millió forint volt, a hitelszámla záróegyenlege pedig „0” értéket vett fel. Az év folyamán – egyrészt a járulékbévételek alakulásával, másrészt a központi költségvetési hozzájárulások átadásával összefüggésben – januárban, júliusban, szeptemberben és decemberben a pénzforgalmi hiány csökkenése, a többi hónapban pedig növekedése figyelhető meg. *Januárban:* elsősorban a járulékbévételek (korábbi évekhez hasonló) kiemelkedően magas teljesítésének, *júliusban:* az évközi nyugdíjemeléssel kapcsolatos költségvetési támogatás átadásának, *szeptemberben* pedig: a magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására tervezett költségvetési hozzájárulás átutalásának köszönhetően alakult ki bevételi többlet. Decemberben a jelentős pénzforgalmi többlet kialakulása az alábbi tényezőkkel magyarázható:

- a járulékbévételek (decemberben egyébként szokásos) kiemelkedően magas összegű teljesítése (99.916,0 millió Ft);
- a magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására tervezett költségvetési hozzájárulás negyedik negyedévi összegének átadása (24.354,0 millió Ft: december 29-én);
- a központi költségvetésben tervezett pénzeszköz átadása (51.780,0 millió Ft: december 29-én);
- a Nyugdíjbiztosítási Alap elengedett tartozása - a zárszámadási törvény szerint (16.657,0 millió forint, átutalás: december 29-én)
- a „régikorengedményes nyugdíj” 2000. évi hiányának megtérítése a központi költségvetés által - a zárszámadási törvény szerint (8.777,5 millió Ft);
- az „új korengedményes nyugdíj” 2000. évi hiányának megtérítése a központi költségvetés (4.668,3 millió Ft) és a Munkaerőpiaci Alap (2404,2 millió Ft) által – a zárszámadási törvény szerint.

A fentiekben leírt megállapítások hatását a hitelállomány alakulásában is nyomon követhetjük.

Hitelállomány

A hitelállomány nagyságát elsősorban a járulékbévételek és a nyugdíj kifizetések időbeli eltérése és értékének különbözete, illetve a negyedévek végén átutalásra kerülő: a “magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására tervezett költségvetési támogatás” összege határozza meg. A hitelszámla alakulására vonatkozóan a legfontosabb adatokat a következő táblázat szemlélteti:

A Nyugdíjbiztosítási Alap hitelállományának alakulása, 2001.

/millió

forint/

<i>Hónap</i>	<i>Nyitó egyenleg</i>	<i>Hitel felvétel</i>	<i>Hitel törlesztés</i>	<i>Záró egyenleg</i>	<i>Havi/n.éves átlagos hitelállomány</i>	<i>Éves/negyedéves halm. átl. hitelállomány</i>
Január	25.247	59.332	62.719	21.860	19.804	19.804
Február	21.860	62.804	46.851	37.813	35.691	27.748
Március	37.813	53.485	51.040	40.258	45.295	33.597
I. negyedév össz./átl.	25.247	175.621	160.610	40.258	33.597	
Április	40.258	61.572	52.179	49.650	47.611	47.611
Május	49.650	60.992	55.005	55.637	53.022	50.317
Június	55.637	67.645	61.627	61.655	68.266	56.300
II. n.év össz./átl.	40.258	190.209	168.811	61.655	56.300	
I. félév össz./átlag	25.247	365.831	329.422	61.655	44.948	44.948
Július	61.655	57.445	59.848	59.253	57.187	57.187
Augusztus	59.253	59.478	45.785	72.945	66.586	61.887
Szeptember	72.945	59.979	67.832	65.092	80.731	68.168
III. n.év össz./átl.	61.655	176.902	173.465	65.092	68.168	
I-III. n.év össz./átl.	25.247	542.733	502.887	65.092	52.688	52.688
Október	65.092	63.285	50.659	77.718	72.508	72.508
November	77.718	111.236	42.216	146.738	92.550	85.259
December	146.738	50.851	197.589	0	124.582	96.547
IV. n.év össz./átl.	65.092	225.372	290.464	0	96.547	
2001. év összesen	25.247	768.105	793.350	0	63.653	63.653

(Megjegyzés: a táblázatban kerekítésből adódó differencia előfordul)

A hitelállománynak az előzőekben leírt alakulásához az alábbi megjegyzéseket tesszük:

- az előző évekhez hasonlóan - a decemberi ellátások korábbi határidővel kerültek kifizetésre (novemberben előzetesen átutalásra került a PEK, ill. az OTP Bank részére a decemberi nyugellátások egy része: 39.800,0 millió Ft) ezért a hitelállomány éves szinten a december 1-11. közötti periódusban érte el legmagasabb értékét;
- az év utolsó munkanapján került sor a költségvetési törvény, ill. a zárszámadási törvény által meghatározott költségvetési támogatások és hozzájárulások átadására (összesen: 92.791,0 millió Ft, részletezése: az előző oldalon), így a hitelállomány ezen a napon „0”-ra csökkent;
- a “magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására tervezett költségvetési támogatás” - ebben az évben is - utólagosan a negyedévek végén került átadásra /az emiatt keletkező hiányt negyedévig az Alap finanszírozta/, ami a hitelállomány növekedését okozta a negyedévek folyamán, majd a negyedév utolsó munkanapján a hitelállomány jelentős csökkenése következik be;
- a nyugellátásoknak az OTP számlákra történő átutalása minden hónapban egy munkanappal a járulékfizetési határidő /tárgyhó 12./ előtt történik;
- a Posta részére a nyugellátások fedezetét folyamatosan két munkanappal a kifizetést megelőzően kell átutalni /az előző évben egy munkanappal a kifizetést megelőzően történt az átutalás/.

Az eddig leírtakat is figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy a Nyugdíjbiztosítási Alap számláinak 2001. évi pénzforgalmi egyenlege az év utolsó munkanapján: 31.749 millió, az éves nyitóegyenleg /25.247,0 millió Ft/ figyelembe vételével számított halmozott pénzforgalmi egyenlege pedig: 6.502 millió forint értéket vett fel.

dr. Mészáros József
főigazgató